

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

I betänkandet behandlar arbetsmarknadsutskottet regeringens budgetproposition för 2016 med förslag till anslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (prop. 2015/16:1) och alternativa förslag till anslagsanvisning inom utgiftsområdet från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Budgetpropositionen för 2016 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Utskottet behandlar också ett sextiototal motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitiska frågor och ett tiotal motionsyrkanden om arbetslöshetsförsäkringen från den allmänna motionstiden 2015.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 och regeringens förslag om bemyndiganden. Utgifterna för utgiftsområde 14 uppgår därmed till totalt 79 681 475 000 kronor 2016.

Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och vill framhålla att redovisningen har förbättrats i ett viktigt avseende, genom att det på ett tydligare sätt redovisas vad enskilda reformer kostar totalt, dvs. inte enbart separat redovisade på enskilda anslag. Något som skulle göra redovisningen ännu tydligare är om utgifterna för de enskilda reformerna också redovisades för varje utgiftsområde.

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i beslutet om anslagen för 2016. Dessa partier redovisar sina respektive ställningstaganden i särskilda yttranden. Vänsterpartiet har deltagit i beslutet och lämnat ett särskilt yttrande. Sverigedemokraterna följer upp sin motion med en reservation.

Samtliga motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitiska frågor och arbetslöshetsförsäkringen från allmänna motionstiden avstyrks av utskottet. I denna del finns 15 reservationer och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Budgetprocessen i riksdagen	9
Rambeslutsprocessen	9
Uppföljning av regeringens resultatredovisning	10
Betänkandets disposition	10
Utskottets överväganden.....	11
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14.....	11
Anslag inom utgiftsområde 14	12
Propositionen	13
Motionerna	19
Utskottets ställningstagande.....	25
Framtidens arbetsmarknad.....	31
Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet.....	35
Insatser mot ungdomsarbetslösheten	40
Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden.....	43
Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning	47
Äldre på arbetsmarknaden.....	50
Sociala företag som en del av arbetsmarknadspolitiken	52
Egenanställning som en del av arbetsmarknadspolitiken	54
En allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring	56
Kvalifikationsvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen	57
Deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen.....	58
Arbetslöshetsförsäkringen för egenanställda, företagare och studerande	60
Reservationer	62
1. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (SD).....	62
2. Framtidens arbetsmarknad, punkt 2 (M).....	64
3. Framtidens arbetsmarknad, punkt 2 (C)	65
4. Framtidens arbetsmarknad, punkt 2 (L).....	66
5. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 3 (M).....	67
6. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 3 (KD).....	68
7. Insatser mot ungdomsarbetslösheten, punkt 4 – motiveringen (M, C, L, KD).....	69
8. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (M).....	70
9. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (V)	71
10. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (KD)	73
11. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 6 (M, C, L, KD).....	74
12. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 6 (SD)	75
13. Äldre på arbetsmarknaden, punkt 7 (L).....	76
14. Sociala företag som en del av arbetsmarknadspolitiken, punkt 8 (M).....	77

15. Egenanställning som en del av arbetsmarknadspolitiken, punkt 9 (M).....	78
16. En allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, punkt 10 (KD)....	79
Särskilda yttranden	80
1. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (M)	80
2. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (C)	82
3. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (V)	83
4. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (L)	84
5. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (KD)	86
6. Insatser mot ungdomsarbetslösheten, punkt 4 (L)	87
7. Kvalifikationsvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 11 (KD)	87
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	89
Propositionen	89
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	89
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag.....	100
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	102
<i>Bilaga 4</i>	
Reservanternas anslagsförslag	103

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 14

a) Anslagen för 2016

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 14 punkt 7 och avslår motionerna

2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 1, 7 och 13 i denna del,

2015/16:2239 av Magnus Persson m.fl. (SD),

2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 6,

2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 4,

2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 8–10,

2015/16:2509 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 14,

2015/16:3176 av Annika Qarllsson m.fl. (C),

2015/16:3215 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 1 och 3–5,

2015/16:3230 av Fredrik Malm m.fl. (FP) yrkande 1 och

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 39, 40 och 42.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2016 för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 010 000 000 kronor 2017–2026.

2. under 2016 för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 400 000 000 kronor 2017–2020.

3. under 2016 för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 254 000 000 kronor 2017–2022.

4. under 2016 för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2017 och 2018.

5. under 2016 för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2017.

6. under 2016 för anslaget 2:5 Arbetslivspolitik ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 38 000 000 kronor 2017 och 2018.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 14 punkterna 1–6 och avslår motion 2015/16:3230 av Fredrik Malm m.fl. (FP) yrkande 2.

Reservation 1 (SD)

2. Framtidens arbetsmarknad

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:80 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4,

2015/16:746 av Rasmus Ling (MP) yrkande 2,

2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:2368 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 3,

2015/16:2630 av Maria Malmer Stenergard och Sofia Fölster (båda M) yrkande 2,

2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 12 och

2015/16:2804 av Valter Mutt m.fl. (MP).

Reservation 2 (M)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (L)

3. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:712 av Lars-Arne Staxäng (M),

2015/16:1272 av Jan Ericson (M),

2015/16:1329 av Margareta Cederfelt (M),

2015/16:1349 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1–3,

2015/16:1457 av Erik Bengtzboe (M) yrkande 2,

2015/16:1668 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M),

2015/16:1762 av Johan Hultberg (M),

2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 5,

2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 5,

2015/16:2680 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 11,

2015/16:2806 av Jabar Amin (MP),

2015/16:2968 av Roland Utbult (KD),

2015/16:2982 av Per Åsling (C) och

2015/16:3215 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (KD)

4. Insatser mot ungdomsarbetslösheten

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:632 av Anna Wallén m.fl. (S),

2015/16:1085 av Helena Bouveng (M),
2015/16:1610 av Sten Bergheden (M) yrkande 5 och
2015/16:2260 av Said Abdu m.fl. (FP) yrkande 5.
Reservation 7 (M, C, L, KD) – motiveringen

5. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:378 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkandena 11–14,
2015/16:875 av Teresa Carvalho (S),
2015/16:970 av Finn Bengtsson och Amir Adan (båda M),
2015/16:998 av Åsa Lindestam (S),
2015/16:1428 av Jennie Nilsson m.fl. (S),
2015/16:1711 av Margareta B Kjellin (M) yrkande 2,
2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 6 och
2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1.
Reservation 8 (M)
Reservation 9 (V)
Reservation 10 (KD)

6. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:502 av Edward Riedl (M),
2015/16:648 av Lars Eriksson (S),
2015/16:1087 av Helena Bouveng (M),
2015/16:1354 av Maria Stockhaus (M),
2015/16:1964 av Per Lodenius och Helena Lindahl (båda C) yrkandena
1–3,
2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 8,
2015/16:2069 av Carina Herrstedt (SD),
2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 2,
2015/16:2508 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1
och
2015/16:3033 av Staffan Danielsson (C).
Reservation 11 (M, C, L, KD)
Reservation 12 (SD)

7. Äldre på arbetsmarknaden

Riksdagen avslår motion
2015/16:1480 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkandena 4 och 5.
Reservation 13 (L)

8. Sociala företag som en del av arbetsmarknadspolitiken

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:882 av Penilla Gunther (KD),

2015/16:1019 av Annelie Karlsson och Thomas Strand (båda S)
yrkandena 1 och 6,
2015/16:1896 av Saila Quicklund (M) och
2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 14 (M)

9. Egenanställning som en del av arbetsmarknadspolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:263 av Rickard Persson (MP) yrkande 2,
2015/16:1373 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C),
2015/16:1502 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 1 och
2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 15.

Reservation 15 (M)

10. En allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13 i denna del och
2015/16:2514 av Edward Riedl (M).

Reservation 16 (KD)

11. Kvalifikationsvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13 i denna del,
2015/16:2154 av Lars Eriksson m.fl. (S) och
2015/16:2309 av Jan-Olof Larsson (S).

12. Deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:456 av Marianne Pettersson (S),
2015/16:995 av Linus Sköld m.fl. (S) och
2015/16:1405 av Jennie Nilsson m.fl. (S).

13. Arbetslöshetsförsäkringen för egenanställda, företagare och studerande

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:263 av Rickard Persson (MP) yrkande 1,
2015/16:858 av Johanna Haraldsson och Teresa Carvalho (båda S),
2015/16:934 av Rickard Nordin (C) yrkande 1,
2015/16:1502 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 2 och
2015/16:2374 av Solveig Zander (C).

Stockholm den 3 december 2015

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Elisabeth Svantesson (M)*, Annelie Karlsson (S), Katarina Brännström (M)*, Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Hanif Bali (M)*, Patrik Björck (S), Annika Qarlsson (C)*, Marco Venegas (MP), Christian Holm Barenfeld (M)*, Fredrik Malm (L)*, Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD)*, Magnus Manhammar (S), Serkan Köse (S) och Magnus Persson (SD).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2015/16:1 i de delar som gäller utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015. Bland motionerna finns alternativa budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Budgetpropositionen för 2016 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2016 och de avvikelser från dessa som oppositionspartierna föreslår i sina anslagsmotioner. Utskottets förslag till anslagsfördelning finns i bilaga 3. Reservantens anslagsförslag framgår av bilaga 4.

Under beredningen av ärendet har information lämnats till utskottet av

- regeringen genom arbetsmarknadsminister Ylva Johansson
- Arbetsförmedlingen genom generaldirektör Mikael Sjöberg
- Statistiska centralbyrån genom enhetschef Magnus Sjöström med medarbetare
- Konjunkturinstitutet genom prognoschef Jesper Hansson med medarbetare.

Under ärendets beredning har Folkpartiet liberalerna (FP) bytt namn till Liberalerna (L).

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen). Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för utgiftsområde 14 för 2016 till 79 681 475 000 kronor (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51). Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen). Arbetsmarknadsutskottet lämnade den 22 oktober 2015 ett yttrande till finansutskottet över förslagen till ramar för utgiftsområdena 13 och 14 (yttr. 2015/16:AU1y).

I detta ärende ska arbetsmarknadsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ska fördelas inom utgiftsområdesramen.

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AU1.

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdet.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

I betänkandets första del behandlas regeringens resultatredovisning och förslagen i budgetpropositionen och motionerna som gäller anslagen inom utgiftsområde 14. Avsnittet om anslagen inom utgiftsområde 14 inleds med huvudsakliga prioriteringar och mål i propositionen uppdelat på områdena arbetsmarknad och arbetsliv. Inom respektive område redovisas även regeringens förslag till anslag för 2016 och förslag till bemyndiganden. Därefter presenteras motsvarande delar ur motionerna. Slutligen redogör utskottet för sitt ställningstagande.

I betänkandets andra del behandlas motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015 om arbetsmarknadspolitiska frågor och om arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målen för utgiftsområde 14. Arbetsmarknadspolitikens mål är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. För arbetslivspolitikerna är målet goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.

I resultatredovisningen anför regeringen bl.a. att arbetslösheten har legat på en hög nivå sedan 2009 samtidigt som arbetskraftsdeltagandet fortfarande är jämförelsevis högt i Sverige med 71,9 procent under 2014. Enligt regeringen har Sverige också en hög sysselsättningsgrad, 66,2 procent i åldersgruppen 15–74 år jämfört med 57,5 procent för EU i sin helhet. Regeringen påpekar vidare att ungdomsarbetslösheten är fortsatt hög och uppgick till 23 procent under 2014. I propositionen redovisar regeringen även resultaten för bl.a. arbetsmarknadspolitiska programinsatser, särskilda insatser för unga, arbetslöshetsförsäkringen, särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och insatser för utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden.

Enligt regeringens bedömning visar resultatredovisningen sammantaget på flera goda resultat av insatserna inom arbetsmarknadspolitikerna men också på utvecklingsbehov, inte minst i fråga om matchningen av arbetsökande till lediga jobb och insatserna för långtidsarbetslösa.

När det gäller resultatredovisningen för arbetslivspolitikerna och arbetsmiljöområdet framgår bl.a. att den vanligaste orsaken till anmälningar om arbetssjukdomar bland kvinnor under 2014 var sjukdomar orsakade av sociala och organisatoriska faktorer. På arbetsrättens område redovisas resultatindikatorer för veckoarbetstid, deltidsarbete och tidsbegränsad anställning. Insatserna på arbetsrättsområdet har huvudsakligen varit kopplade till förhandlings- och lagstiftningsarbete och ett värnande av den svenska modellen. För lönebildningsområdet redovisar regeringen indikatorer för antalet medlingsärenden, antalet förlorade arbetsdagar på grund av konflikt, löneutvecklingen, arbetskraftskostnadsutvecklingen, reallöneutvecklingen och löneskillnaden mellan kvinnor och män.

Utskottets ställningstagande

Som en del i utskottets löpande uppföljning har utskottet analyserat regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 14. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av

budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Det pågår sedan flera år en dialog mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. Som exempel på detta kan nämnas att det under våren 2015 gjorde ett erfarenhetsutbyte mellan Riksdagsförvaltningen och Regeringskansliet för att uppnå en bättre resultatredovisning.

En utgångspunkt för utskottets genomgång av regeringens resultatredovisning har varit att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag. Resultatredovisningen innehåller ett flertal uppgifter om de insatser som har gjorts, bl.a. för arbetsmarknadspolitiska programinsatser och insatser för utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden.

Utskottet noterar att det i resultatredovisningen finns ett samband mellan insatser och resultat, liksom att regeringen gör en bedömning av faktiskt uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen. Dessutom konstaterar utskottet att analysen och slutsatserna i årets budgetproposition är mer omfattande än föregående år, särskilt i fråga om arbetsmarknadspolitiken men även gällande vissa delar av arbetslivspolitikerna.

Utskottet vill särskilt framhålla att redovisningen har förbättrats i ett viktigt avseende, genom att det på ett tydligare sätt redovisas vad enskilda reformer kostar totalt, dvs. inte enbart separat redovisade på enskilda anslag. Som även påpekats av finansutskottet vid ett flertal tillfällen är det av största vikt att redovisningen av budgeteffekter av förslag till reformer är transparent och tydlig (jämför t.ex. 2014/15:FiU1). Ett exempel på detta är tabell 3.8 i propositionen där de totala utgifterna för reformerna utbildningskontrakt, traineejobb och extratjänster redovisas. Något som skulle göra redovisningen ännu tydligare är om utgifterna för de enskilda reformerna också redovisades för varje utgiftsområde.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringens resultatredovisning för områdena arbetsmarknad och arbetsliv har förbättrats, och utskottet avser att även i fortsättningen följa utvecklingen av regeringens resultatredovisningar.

Anslag inom utgiftsområde 14

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt.

Jämför reservation 1 (SD) och särskilda yttrandena 1 (M), 2 (C), 3 (V), 4 (L) och 5 (KD).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2016 för utgiftsområde 14 föreslår regeringen att anslagen för arbetsmarknad och arbetsliv sammanlagt ska bestämmas till 79 681 475 000 kronor (prop. 2015/16:1 utg.omr. 14 punkt 7). För vissa anslag föreslår regeringen i budgetpropositionen också att den bemyndigas att under 2016 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkterna 1–6).

Arbetsmarknad

Regeringen uttalar att dess viktigaste uppgift under mandatperioden är att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten varaktigt. Regeringens målsättning är att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så att Sverige når målet om lägst arbetslöshet i Europa 2020. En aktiv arbetsmarknadspolitik, förbättrad matchning och satsningar på utbildning som leder till arbete är enligt regeringen viktiga förutsättningar för att nå målen.

Satsningarna

Nedan sammanfattas regeringens satsningar på arbetsmarknadsområdet.

För minskad långtidsarbetslöshet föreslår regeringen satsningar på fler insatser för dem som varit arbetslösa längst, dvs. de som har mer än 450 dagar i jobb- och utvecklingsgarantin. Placeringar i sysselsättningsfasen (fas 3) i jobb- och utvecklingsgarantin ska ersättas med insatser som utgår mer från varje individs behov och förutsättningar, t.ex. extratjänster i välfärden. Inga anvisningar av nya deltagare till fas 3 kommer att göras, och de som i dag har en sysselsättningsplats ska successivt erbjudas andra insatser. Regeringen avser också att införa en möjlighet att under sex månader deltidsstudera vid sidan av deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin. Vidare föreslår regeringen att möjligheten till studier i svenska för invandrare, sfi, ska förlängas från sex till tolv månader. En satsning görs också på yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskola. Regeringen föreslår också att personer som är äldre än 25 år även i fortsättningen ska ha möjlighet att gå på studiemotiverande kurser vid folkhögskola.

För personer med funktionsnedsättning föreslår regeringen en satsning för att fler ska kunna få jobb inom Samhall AB. Regeringen föreslår också en satsning på lönestöd och särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) för att fler ska kunna ta del av en anställning med lönestöd. Dessutom föreslår regeringen att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska kunna gå längre studiemotiverande kurser på upp till fem månader. För att ytterligare förstärka möjligheterna till arbete ser regeringen också över lönestöden i avsikt att förtydliga regelverket och förstärka insatserna med ett tydligt fokus på alla individers möjlighet till utveckling av sin arbetsförmåga.

Minskad ungdomsarbetslöshet är en av regeringens högst prioriterade arbetsmarknadspolitiska utmaningar. För att möjliggöra den 90-dagarsgaranti

som regeringen aviserat föreslår regeringen att det införs en möjlighet att förlänga traineejobben inom välfärdssektorn med maximalt ett år. Härutöver görs flera olika satsningar: utbildningskontrakt, traineejobb och studiemotiverande kurs på folkhögskola. Regeringen har också tillsatt Delegationen för unga till arbete med uppgiften att främja en konstruktiv och flexibel samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner. Dessutom har en nationell samling för unga utanför initierats med en samordnare för unga som varken arbetar eller studerar.

För att möjliggöra ett effektivt genomförande av regeringens satsningar på bl.a. traineejobb, utbildningskontrakt och extratjänster får Arbetsförmedlingen ett fortsatt ökat anslag under 2016–2018.

Arbetsförmedlingens arbete med att förbättra matchningen på arbetsmarknaden behöver förbättras och anpassas till de utmaningar som finns på dagens och framtidens arbetsmarknad. Arbetsförmedlingen står inför stora utmaningar och arbetet med att öka förtroendet för myndigheten fortsätter. Arbetsförmedlingens verksamhet behöver utvecklas för att bättre kunna bidra till en bättre fungerande arbetsmarknad. För att möjliggöra ett bättre utvecklingsarbete får Arbetsförmedlingen ett fortsatt ökat anslag under 2016–2018.

Den nationella arbetsmarknadspolitiken kommer också att förstärkas och utvecklas av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020. Programmet har fokus på insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden och för unga. Genom tidigareläggning av resurserna i samband med Vårändringsbudgeten för 2015 kan mer omfattande insatser möjliggöras under de närmast kommande åren.

Som ett led i regeringens arbete att värna kollektivavtalens ställning aviserar regeringen också sin avsikt att under 2017 även för nystartsjobb ställa krav på anställningsvillkor som följer, eller är likvärdiga med, kollektivavtal. Nystartsjobben är den mest omfattande formen av subventionerad anställning, men till skillnad från de flesta andra subventionerade anställningar omfattas den idag inte av sådana krav.

Utöver ovan nämnda satsningar föreslår regeringen att det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion ska avskaffas till följd av regeringens förslag att avskaffa den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen.

Regeringen avsätter medel 2016 i enlighet med att såväl taket för den inkomstrelaterade ersättningen som grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen höjdes från den 7 september 2015.

För en effektivare valideringsprocess för jobb och utbildning föreslår regeringen att Arbetsförmedlingen får ytterligare resurser så att fler personer får sin kompetens validerad i syfte att underlätta kompetensförsörjningen i arbetslivet och bidra till en effektiv matchning på arbetsmarknaden.

Regeringen konstaterar att etableringsuppdraget står inför utmaningar som kräver flexibilitet och anpassning av verksamheten och etableringsinsatserna. Det ökande antalet deltagare innebär samtidigt en utmaning för

Arbetsförmedlingens verksamhet och regeringen föreslår därför mer resurser till etableringsuppdraget på Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag.

Anslagen och bemyndiganden

Nedan sammanfattas regeringens förslag till anslagsanvisning för arbetsmarknadsområdet för respektive anslag inom utgiftsområde 14 och förslagen i propositionen om bemyndiganden för regeringen att under 2016 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag. Regeringens förslag framgår i tabellform i bilaga 2.

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget används för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får också användas för medfinansiering av projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 7 815 571 000 kronor.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget får användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, statliga ålderspensionsavgifter samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Anslaget får även användas för utgifter för aktivitetsstöd för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får också användas för medfinansiering av projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 30 442 994 000 kronor. Av detta belopp beräknas 14 138 786 000 kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 13 563 624 000 kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 2 740 584 000 kronor för statliga ålderspensionsavgifter.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget får användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Anslaget får även användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får också användas för utgifter för medfinansiering av projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 12 218 540 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen

att under 2016 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 010 000 000 kronor 2017–2026.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Anslaget får även användas för särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), projektmedel för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, stöd till hjälpmedel och personligt biträde på arbetsplatsen, särskilda insatser för syn- och hörselskadade, särskilt stöd till start av näringsverksamhet samt för att utveckla ny arbetsförmåga.

Anslaget får även användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 18 320 006 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 400 000 000 kronor 2017–2020.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden och inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 116 701 000 kronor.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning. Anslaget omfattar även särskilda EU-medel, utöver socialfondsmedel, för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 997 600 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 254 000 000 kronor 2017–2022.

1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings (IFAU) förvaltningsutgifter och finansieringsbidrag.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 39 360 000 kronor för 2016. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2017 och 2018.

1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens (IAF) förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 64 348 000 kronor.

1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa. Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 54 989 000 kronor.

1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 8 303 000 kronor.

1:11 Bidrag till lönegarantiersättning: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de sociala avgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får även användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 1 800 000 000 kronor.

1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Regeringen föreslår att ett nytt anslag för utgifter för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar förs upp på statens budget fr.o.m. 2016. Regeringen uttalar att de nya reglerna innebär att vissa stöd i nationalräkenskaperna har omdefinierats så att de utgör en del av statens utgifter i stället för en del av statens skatteinkomster. Överföringen av stöd från inkomst- till utgiftssidan av statens budget motiverar enligt regeringen också en teknisk justering av utgiftstaket.

Åldersintervallet i de särskilda reglerna om stöd för nystartsjobb för unga är anpassat till reglerna för nedsättningen av socialavgifter för unga. Till följd av regeringens förslag att slopa den nedsättningen helt fr.o.m. den 1 juni 2016 kommer den övre gränsen för unga i nystartsjobb i stället att anpassas till den gängse definitionen av ungdomar inom de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Stöd för nystartsjobb för unga kommer därmed enligt regeringens förslag att lämnas till dess en person fyller 25 år.

Regeringen föreslår att det nya anslaget för 2016 bestäms till 6 962 142 000 kronor.

Arbetsliv

Regeringen anser att arbetslivspolitikerna är centrala för en väl fungerande arbetsmarknad. Politiken bygger på en ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter, där statens roll är att genom ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel säkerställa goda arbetsvillkor och underlätta tillkomsten av nya jobb, samtidigt som arbetsmarknadens parter ges förutsättningar att i kollektivavtal ta ansvar för villkorens närmare utformning. På arbetsmiljöområdet är regeringens utgångspunkt att ingen ska riskera att dö eller skadas i sitt arbete.

Satsningarna

Fortsatta insatser för att förebygga den arbetsrelaterade ohälsan, särskilt den psykosociala, är viktiga för att uppnå ett hållbart arbetsliv. Den vidareutveckling av Arbetsmiljöverkets arbete angående särskilda förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö som initierades 2015 fortsätter även under 2016 inom utgiftsområde 13 i oförändrad omfattning.

I Vårändringsbudgeten för 2015 gjordes en rad satsningar som föreslås fortsätta under 2016. Det handlar om en ökning av Arbetsmiljöverkets anslag, en ökning av bidraget till den regionala skyddsombudsverksamheten och särskilda medel till arbetslivsforskningen för forskning om bl.a. arbetsmiljön i kvinnodominerade sektorer och kvinnors arbetsrelaterade ohälsa. Regeringen föreslår också att särskilda medel avsätts fr.o.m. 2016 för att främja kompensationsföretag inom företagshälsovården. Regeringen aviserar också sin ambition att i början av 2016 presentera en ny arbetsmiljöstrategi.

När det gäller arbetsrätten är det enligt regeringen önskvärt att arbetsmarknadens parter så långt som möjligt tar ansvar för vilka närmare arbetsrättsliga villkor som ska gälla i arbetslivet. Det ska enligt regeringen gälla för alla som arbetar i Sverige, oavsett varifrån man kommer. Om parterna tar ett sådant ansvar, kan långsiktig stabilitet uppnås. Statens uppgift är att ge parterna förutsättningar att ta ett sådant ansvar och samtidigt säkerställa vissa grundläggande villkor.

När det gäller lönebildningen anför regeringen att en väl fungerande lönebildning kännetecknas av att mål som hög sysselsättning, prisstabilitet, god konkurrenskraft och ökade reallöner blir möjliga att förena. Regeringen betonar också att parternas ansvar för lönebildningen är en grundpelare i den svenska modellen.

Anslagen och bemyndigandena

Nedan sammanfattas regeringens förslag till anslagsanvisning för arbetslivsområdet för respektive anslag inom utgiftsområde 14 och förslagen i propositionen om bemyndiganden för regeringen att under 2016 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag. Regeringens förslag framgår i tabellform i bilaga 2.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter samt för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 698 411 000 kronor. Regeringen föreslår vidare att den bemyndigas att för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på 20 000 000 kronor 2017.

2:2 *Arbetsdomstolen*: Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 32 166 000 kronor.

2:3 *Internationella arbetstagarorganisationen (ILO)*: Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1,1 miljoner kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén. Medlemsavgiften i svenska kronor bestäms av den svenska kronans växelkurs mot schweizerfrancen vid utbetalningsdagen i början av 2016. Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 32 222 000 kronor.

2:4 *Medlingsinstitutet*: Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 58 122 000 kronor.

2:5 *Arbetslivspolitik*: Anslaget får användas för utgifter för att finansiera forskning om arbetsliv. Anslaget omfattar också vissa utgifter för stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2016 bestäms till 20 000 000 kronor. Regeringen föreslår också att den bemyndigas att för anslaget under 2016 ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 38 000 000 kronor 2017 och 2018.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har var för sig presenterat alternativa anslagsförslag för 2016. Förslagen innehåller såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag i fråga om den närmare anslagsfördelningen finns i bilaga 2.

Moderaterna

I motion 2015/16:3215 av Elisabeth Svantesson m.fl. anförs att det behövs reformer för att rusta människor med kunskap, bättre drivkrafter till jobb och nya vägar till jobb för att möta det nya utanförskapet som växer fram och som drabbar utrikes födda och unga särskilt hårt när de inte ges möjlighet till jobb. För att bryta det nya utanförskapet har Moderaterna presenterat ett reformpaket. Det handlar om att rusta människor med kunskap och kompetens för att ta det första jobbet, att ställa krav på att man ska anstränga sig för det första jobbet och att skapa fler vägar till och göra det mer lönsamt att ta det första jobbet.

Förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 för 2016 lämnas i yrkande 1 i motionen och återges i bilaga 2. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 3 945 000 000 kronor och att sex av anslagen inom utgiftsområdet bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Den ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen beslutat om riskerar enligt Moderaterna att förlänga arbetslöshetsperioderna. Moderaterna vill ha en trygg arbetslöshetsförsäkring med en tydlig arbetslinje och föreslår därför att taket ska sänkas till 760 kronor per dag de 300 första dagarna av arbetslösheten för att därefter trappas av till 680 kronor per dag (yrkande 3). På detta sätt vill partiet åstadkomma starkare drivkrafter till arbete än vad regeringens nivå gör och tydligt uppmuntra till återgång till jobb. Liknande förslag om ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen framförs i motion 2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (yrkande 6).

Moderaterna vill minska medlen till arbetsmarknadsutbildningarna eftersom det har visat sig att de inte har ökat möjligheterna till reguljärt arbete jämfört med andra insatser.

Vidare avvisas regeringens anslagsökning till Arbetsmiljöverket, men i jämförelse med Moderaternas budgetmotion för 2015 ökas anslaget med 7 miljoner kronor.

I motion 2015/16:3215 föreslår Moderaterna vidare yrkesintroduktionsanställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa (yrkande 4). Förutom att yrkesintroduktionsanställningarna bör utvidgas till att omfatta också dessa grupper bör handledarstödet stärkas i syfte att underlätta för grupper som har svag förankring på arbetsmarknaden. Motsvarande förslag framförs också i motion 2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (yrkande 8–9) och i partimotion 2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (yrkande 39–40).

I motion 2015/16:3215 presenterar Moderaterna också förslaget att matchningsanställningar för långtidsarbetslösa bör införas (yrkande 5). Matchningsanställningar skulle leda till en ny väg in på arbetsmarknaden och innebär i korthet att den arbetssökande får en trygg anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag, samtidigt som arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret. Liknande förslag framförs också i motion 2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (yrkande 4), i motion 2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (yrkande 10) och i partimotion 2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (yrkande 42).

Förslagen i motion 2015/16:3215 innebär följande för respektive anslagsnivå:

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 21 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 175 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 3 314 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget minskas med 700 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget minskas med 65 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:5 Arbetslivspolitik: Anslaget minskas med 20 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Sverigedemokraterna

I motion 2015/16:2239 av Magnus Persson m.fl. lämnar Sverigedemokraterna förslag om anslagen inom utgiftsområde 14 för 2016 som innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 1 370 500 000 kronor. Sex av anslagen inom utgiftsområdet bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit och partiet föreslår också fem nya anslag för utgiftsområdet enligt nedan.

I fråga om arbetslöshetsförsäkringen föreslår Sverigedemokraterna en högre ersättning i början av perioden med en snabbare avtrappning jämfört med regeringens förslag. Detta för att försäkringen mer ska få karaktären av en omställningsförsäkring.

Partiet vill på sikt slopa fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin. För deltagare i fas 3 med någon slags funktionsnedsättning kommer det att behövas ett särskilt stöd och Sverigedemokraterna föreslår därför en satsning på en höjning av taket för lönestödet i enlighet med Funkutredningens slutsatser och på subventionerade föreningsjobb. Föreningsjobb föreslås också för att öka samhällsnyttan och bekämpa långtidsarbetslösheten och ungdomsarbetslösheten.

Sverigedemokraterna föreslår vidare att starta-eget-bidraget ska utökas till att omfatta unga arbetslösa redan från 20 års ålder i stället för från 25 år. Partiet vill dessutom att stödet ska förlängas så att det utbetalas i nio månader i stället för dagens sex månader.

Sverigedemokraterna vill se en höjd ambitionsnivå på arbetsmiljöområdet och föreslår att anslaget för Arbetsmiljöverket höjs och att en satsning görs för att motverka hot och våld och för information om systematiskt arbetsmiljöarbete. Partiet vill också inrätta ett nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö. En satsning görs också på fortbildning av fler skyddsombud och för utbildningsinsatser mot mobbning på arbetsplatserna.

Förslagen i motion 2015/16:2239 innebär följande för respektive anslagsnivå:

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget ökas med 72 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 336 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 2 323 100 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget minskas med 49 900 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:11 Bidrag till lönegarantiersättning: Anslaget minskas med 2 500 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Nytt anslag Nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö: Förslaget innebär att 75 000 000 kronor anslås för det nya anslaget 2016.

Nytt anslag Utvidgat starta-eget-bidrag: Förslaget innebär att ett nytt anslag föreslås och att 272 000 000 kronor anslås för 2016.

Nytt anslag Friskvård och företagshälsovård: Förslaget innebär att ett nytt anslag föreslås och att 100 000 000 kronor anslås för 2016.

Nytt anslag Fortbildning av skyddsombud och utbildningsinsatser mot mobbning: Förslaget innebär att ett nytt anslag föreslås och att 75 000 000 kronor anslås för 2016.

Nytt anslag Centrum för äldrepolitik: Förslaget innebär att ett nytt anslag föreslås och att 25 000 000 kronor anslås för 2016.

Centerpartiet

Förslaget i motion 2015/16:3176 av Annika Qarlssoon m.fl. om anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 6 341 000 000 kronor.

Centerpartiets yrkande innebär att åtta anslag inom utgiftsområdet bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit enligt nedan. Vidare föreslås ett nytt anslag, Pilotprojekt för jobbfixarpeng. En sammanställning som visar hur motionsförslaget avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2.

Den närmare motiveringen av Centerpartiets anslagsanvisning framgår av partiets budgetmotion (2015/16:3223 av Anders W Jonsson m.fl.).

Förslagen i motion 2015/16:3176 innebär följande för respektive anslagsnivå:

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 681 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 1 125 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 2 727 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget minskas med 700 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget minskas med 222 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget minskas med 1 101 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget minskas med 65 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:5 Arbetslivspolitik: Anslaget minskas med 20 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Nytt anslag Pilotprojekt för jobbfixarpeng: Förslaget innebär att ett nytt anslag föreslås och att 300 000 000 kronor anslås för 2016.

Liberalerna

Liberalerna anför i motion 2015/16:3230 av Fredrik Malm m.fl. att det behövs ett nytt sysselsättningsmål för Sverige och reformer för både fler kunskapsintensiva jobb och för fler enklare jobb. En breddning av arbetsmarknaden kan ge en hög sysselsättning, lägre utanförskap och mer resurser till välfärden. Liberalernas inriktning är att den svenska arbetsmarknaden behöver mer flexibilitet samtidigt som tryggheten i omställning ska öka genom en starkare arbetslöshetsförsäkring.

I motionen lämnar Liberalerna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 för 2016 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 5 776 000 000 kr och att sju av anslagen bestäms till en lägre nivå än vad regeringen föreslagit.

Liberalerna avvisar regeringens höjda ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen eftersom den kombineras med reformer som enligt partiet trycker tillbaka sysselsättningen.

Den utbyggnad av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som regeringen föreslår avvisas också eftersom den enligt Liberalerna bidrar till ett ökat programdeltagande som gör att en öppen arbetslöshet ersätts av en dold.

Liberalerna föreslår vidare att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2016 för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 673 000 000 kronor 2017–2026 (yrkande 2). En sammanställning som visar hur förslaget avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2.

Liberalernas förslag i motion 2015/16:3230 innebär följande för respektive anslagsnivå:

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 212 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 2 218 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 2 337 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget minskas med 700 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget minskas med 222 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget minskas med 67 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:5 Arbetslivspolitik: Anslaget minskas med 20 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Kristdemokraterna

Utgiftsområde 14 behandlas i motion 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. Kristdemokraterna framför att arbetsmarknadspolitiken ska ha full sysselsättning som det övergripande målet. Arbetet ger den enskilde direkt möjlighet att få bättre ekonomi och påverka sin situation och har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Enligt Kristdemokraterna är det viktigt med en kraftfull politik för att bryta utanförskapet, och insatser krävs såväl för långtidsarbetslösa och utrikes födda som för personer med funktionsnedsättning. Det behövs också krafttag och nya reformer för att minska ungdomsarbetslösheten.

Förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 för 2016 lämnas i yrkande 1 i motionen och återges i bilaga 2. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 2 399 000 000 kronor och att sex av anslagen inom utgiftsområdet bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Kristdemokraterna anser att taket för lönestöden bör höjas (yrkande 7). Ett högre stöd skulle enligt partiet sannolikt ge fler möjlighet till anställning och skulle också öka legitimiteten för de särskilda lönestöden och stärka sambandet mellan individens arbetsförmåga och lönesubventionens storlek. Ett liknande förslag om höjning av taket för lönestöden framförs i motion 2015/16:2509 av Roland Utbult m.fl. om arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning (yrkande 14).

Kristdemokraterna avvisar regeringens höjda ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen som enligt partiet i kombination med skattehöjningar på företagande riskerar att underminera försäkringens roll som omställningsförsäkring. Kristdemokraterna föreslår en justering av arbetslöshetsförsäkringen, bl.a. såtillvida att ersättningsnivån under de 300 första dagarna bestäms till 760 kronor per dag och därefter till 680 kronor per dag (yrkande 13 i denna del).

Kristdemokraternas förslag i motion 2015/16:1991 innebär följande för respektive anslagsnivå:

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 188 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 333 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 2 504 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 200 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget minskas med 220 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

2:5 *Arbetslivspolitik*: Anslaget minskas med 20 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Läget på arbetsmarknaden

Utskottet noterar inledningsvis att den förbättrade ekonomiska utvecklingen i omvärlden bidrar till ett förbättrat konjunkturläge och en fallande arbetslöshet i Sverige. Särskilt den amerikanska tillväxten är stark, men även Europa lämnar stegvis en lång period av ekonomisk stagnation och arbetslöshet i spåren efter finanskrisen. Utskottet konstaterar att flertalet bedömare, exempelvis Konjunkturinstitutet och Riksbanken, är överens om att den globala återhämtningen fortsätter och att den ekonomiska utvecklingen i Sverige kommer att vara relativt god under innevarande och nästa år. På samma gång bör det understrykas att uppgången är osäker och att riskerna för en svagare utveckling är betydande.

Vidare noterar utskottet att flera indikatorer ger vid handen att utvecklingen på arbetsmarknaden är positiv. Sysselsättningen fortsätter att öka, antalet lediga jobb ligger på en fortsatt hög nivå och antalet varsel om uppsägningar har under året fallit till en låg nivå. Det kraftiga inflödet till arbetskraften till följd av det stora antalet nyanlända invandrare innebär dock att arbetslösheten relativt sett minskar långsammare.

Det går inte heller att komma ifrån att vissa strukturella problem på den svenska arbetsmarknaden består. Den tidigare alliansregeringen misslyckades med viktiga delar av jobbpolitiken, och antalet långtidsarbetslösa nästan tredubblades under deras tid vid makten. När sedan Sverigedemokraterna i riksdagens kammare röstade på allianspartiernas budgetförslag för 2015 innebar det ett svårt bakslag för arbetet med att återställa och förstärka arbetsmarknadspolitik. I och med Vårändringsbudgeten för 2015 har viktiga reformer som traineejobb, utbildningskontrakt och extratjänster nu kunnat sätts och börjat verka.

Den stora skillnaden i sysselsättningsgrad mellan utrikes och inrikes födda är en annan utmaning som det enligt utskottet är viktigt att uppmärksamma. I ett internationellt perspektiv kan Sveriges dåliga resultat förklaras av att vi har en förhållandevis hög sysselsättning för inrikes födda liksom en lägre andel arbetskraftsinvandring och en större andel humanitär invandring än övriga EU- och OECD-länder. Och om enbart sysselsättningsgraden jämförs i åldersgruppen 25-64 år har Sverige en större andel utrikes födda som är sysselsatta än EU-genomsnittet (OECD Factbook 2014). Detta är viktigt att påpeka, liksom att internationella jämförelser av integrationspolitik på arbetsmarknadsområdet visar att Sverige har en mycket hög ambitionsnivå (Migrant Integration Policy Index 2015).

Utskottet menar ändå att situationen är allvarlig och en del i utvecklingen mot en tudelad arbetsmarknad där vissa grupper har det betydligt svårare än andra. Enligt de senaste uppgifterna från Arbetsförmedlingen är andelen

utrikes födda som är inskrivna som arbetslösa 21,8 procent jämfört med 4,8 procent av de inrikes födda. För de utrikes födda tar etableringen på arbetsmarknaden förhållandevis lång tid, och den nuvarande kraftiga flyktinginvandringen riskerar att medföra att den tar ännu längre tid framöver.

Samtidigt är det så att utvecklingen på arbetsmarknaden delvis kan förklaras av den demografiska utvecklingen. Vi blir allt friskare och lever längre. Sverige har likt många västerländska länder en åldrande befolkning. Beräkningar visar att 2050 kommer 70 procent av befolkningen i EU-länderna att vara över 65 år. Och eftersom arbetsmarknaden ser olika ut i olika grupper av befolkningen, påverkar de demografiska förändringarna sysselsättning och arbetslöshet i befolkningen som helhet. Som framhållits i många sammanhang är den demografiska utvecklingen och dess konsekvenser, bl.a. ökningen av den demografiska försörjningskvoten, en av vår tids största politiska utmaningar.

I detta sammanhang ska även uppmärksammas att andelen utrikes födda i befolkningen ökar. Som nämnts är sysselsättningsgraden relativt låg och arbetslösheten hög, men utskottet kan samtidigt konstatera att denna grupp står för en stor del av sysselsättningsökningen under det senaste decenniet. I Sverige växer den arbetsföra befolkningen tack vare en nettoinvandring. För utskottet framstår det som uppenbart att utrikes födda är ett värdefullt tillskott på den svenska arbetsmarknaden, bl.a. genom att de lindrar en negativ demografisk utveckling som i förlängningen gör det svårare att klara viktiga välfärdsåtaganden.

Det stora antalet nyanlända invandrare, de demografiska förändringarna liksom konsekvenserna av den tidigare regeringens politik är viktiga faktorer att förhålla sig till inför det reformarbete som väntar. Inom kort måste det till verkningsfulla insatser för att stärka etableringen av nyanlända invandrare på arbetsmarknaden. Därutöver finns det ett antal strukturella förändringar på den framtida arbetsmarknaden som utskottet menar är av stor betydelse för arbetsmarknadspolitiken på längre sikt. Det handlar t.ex. om teknikutvecklingen inom IT som innebär att kvalificerade arbetsuppgifter kan utföras med mindre behov av mänsklig arbetskraft. Vissa forskare menar att automatiseringen och datoriseringen kommer att leda till att cirka hälften av USA:s arbetstillfällen är borta inom 20 år, och en motsvarande undersökning för Sverige visar på likartade förhållanden här.

En annan viktig förändring är den ökade rörligheten som under en lång period har lett till en ökad internationalisering, med förändrade marknader och konkurrensförhållanden som följd. Europas ekonomiska ställning i världen håller snabbt på att förändras. År 2050 förutspås EU:s andel av världens BNP vara bara hälften så stor som i dag. Det finns olika åsikter om hur globaliseringen och internationaliseringen påverkar den svenska arbetsmarknaden; specialisering och ökad produktivitet inom näringslivet hör till de tendenser som pekats ut.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att ett flertal indikatorer visar på en positiv utveckling framöver, men att arbetsmarknaden samtidigt är tydligt

präglad av vissa strukturella problem och fortsatt höga arbetslöshetssiffror. Till följd av bl.a. globalisering och teknikutveckling står arbetsmarknaden även inför förändringar av stor betydelse för politiken på området. Utskottet kommer att följa utvecklingen noga.

Anslagen och bemyndigandena

Utskottet välkomnar att regeringen i sitt arbete vägleds av målet att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så mycket att Sverige 2020 har lägst arbetslöshet i EU. Utskottet noterar med tillfredsställelse att målet ska nås genom ökad sysselsättning. Det är avgörande för en god ekonomisk utveckling och utgör grunden för ett Sverige som håller ihop. Mot bakgrund av den pågående flyktingkrisen och de många nyanlända som ska integreras i samhället och komma in på arbetsmarknaden kan det dock inte uteslutas att det tar något längre tid att nå målet. En snabb och effektiv etablering av nyanlända på arbetsmarknaden är en nödvändig förutsättning för att arbetslöshetsmålet ska nås.

När det gäller arbetslösheten noterar utskottet vidare att den fortfarande är hög, samtidigt som antalet lediga jobb är fler än någonsin tidigare, vilket indikerar att matchningen på arbetsmarknaden fungerar dåligt. Konjunkturinstitutet har också visat att matchningen försämrats under de senaste åren, bl.a. i den meningen att sannolikheten att gå från arbetslöshet till sysselsättning har minskat samtidigt som antalet vakanser per arbetslös har ökat. Vidare uppmärksammar Arbetsförmedlingen att rekryteringstiderna sedan 2004 trendmässigt har ökat (Arbetsmarknadsrapport 2015).

På samma gång som matchningen fungerar allt sämre har arbetslösheten blivit alltmer ojämnt fördelad; en allt större del av de arbetslösa har i dag en svag förankring på arbetsmarknaden, vilket i sig ökar rekryteringstiden. Långtidsarbetslösheten är väsentligt högre bland personer med ofullständig gymnasieutbildning, personer födda utanför Europa och personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Arbetsmarknaden präglas alltså i hög grad av ökande obalanser. För att råda bot på problemet krävs det enligt utskottet insatser längs åtminstone två huvudspår: matchningen måste förbättras och de människor som av olika anledningar står långt från arbetsmarknaden måste få rätt stöd och kompetensutveckling för att kunna komma tillbaka.

När det gäller de som står långt från arbetsmarknaden kan utskottet inte nog betona att för att öka sysselsättningen och minska långtidsarbetslösheten är det av största vikt att det finns möjlighet till utbildning och insatser som ökar anställningsbarheten. Inte minst inom jobb- och utvecklingsgarantin har det tidigare varit en låg aktivitet och många har inte fått insatser i rätt tid. Utskottet välkomnar därför den inriktning mot en aktiv arbetsmarknadspolitik för långtidsarbetslösa som presenteras i budgetpropositionen och som arbetsmarknadsminister Ylva Johansson redogjorde för vid utskottets sammanträde den 29 september 2015.

I denna aktiva politik ingår till att börja med att placeringar i sysselsättningsfasen (fas 3) i jobb- och utvecklingsgarantin ska ersättas med insatser som utgår mer från varje individs behov och förutsättningar, bl.a. utökade möjligheter till utbildning. Det är en stor utmaning att rusta och matcha de långtidsarbetslösa, och utskottet ställer sig positivt till regeringens vällovliga reformer i detta syfte, bl.a. möjligheten att deltidstudera under sex månader vid sidan av deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin och yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskola. Sedan tidigare finns också bl.a. extratjänster inom välfärden.

I sammanhanget noterar utskottet Moderaternas förslag om att yrkesintroduktionsanställningarna ska kunna gälla även nyanlända och långtidsarbetslösa. Här ska också nämnas förslaget i Centerpartiets budgetmotion om att s.k. introduktionsjobb införs för samma målgrupper. Centerpartiet anser förvisso att även arbetsgivare utan kollektivavtal kan komma i fråga, men de olika namnen till trots framstår det i övrigt inte tydligt vilka skillnaderna mellan dessa förslag är. I alla händelser anser utskottet att arbetsgivarnas nuvarande möjlighet att inom ramen för yrkesintroduktionsavtal anställa unga och få stöd för detta är en viktig del i en ordnad generationsväxling. Utskottet uppmärksammar att i överenskommelsen om insatser med anledning av flyktingkrisen från den 23 oktober 2015 ingår bl.a. möjligheten till yrkesintroduktionsavtal även för nyanlända. Utskottet noterar vidare att denna anställningsform enligt överenskommelsen bör utvidgas till att gälla även arbetsgivare som inte omfattas av kollektivavtal. En förutsättning för detta, som framgår av nämnda överenskommelse, och som enligt utskottet är avgörande, är att villkoren för den anställde motsvarar kollektivavtalsnivå, samt att den utbildning och handledning som arbetstagaren har rätt till säkras. För de långtidsarbetslösa finns sedan tidigare på plats extratjänster inom välfärden, en reform som utskottet fäster tilltro till.

Utskottet vill här även framhålla arbetsmarknadsutbildningarna, vilka har som syfte att öka arbetssökandes möjligheter att få ett arbete samt att underlätta för arbetsgivarna att få arbetskraft med lämplig kompetens. Arbetsförmedlingen har rapporterat att utbildningarna inte längre i lika stor utsträckning leder till att deltagarna får arbete. De försämrade resultaten kan ha flera orsaker, bl.a. en tydligare prioritering av arbetssökande som står långt från arbetsmarknaden (Arbetsförmedlingens Arbetsmarknadsrapport 2015). Regeringen har uppmärksammat frågan och Arbetsförmedlingen har angett att det har inletts ett förbättringsarbete som bl.a. innefattar upphandlingsförfarandet, vilket utskottet menar är betydelsefullt. Utskottet kommer också att med intresse ta del av den granskning av arbetsmarknadsutbildningar som aviserats av Riksrevisionen. Med tanke på den nuvarande flyktingsituationen vill utskottet även framhålla arbetsmarknadsutbildningens betydelse för att säkra tillgången till tolkstöd, något som också togs upp av myndighetens generaldirektör vid dennes besök hos utskottet. Utskottet kan därmed inte instämma i Moderaternas och Centerpartiets värdering av arbetsmarknadsutbildningar och håller inte med om att medlen till desamma bör minskas.

När det gäller personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga handlar det förutom om kompetensutvecklande insatser om de s.k. lönestöden. Enligt bl.a. rapporter från Arbetsförmedlingen och de analyser som gjorts inom den s.k. Funkautredningen hör lönestöden till de insatser som betyder mest för att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att komma i arbete. Utskottet anser därför att det är mycket betydelsefullt att regeringen nu kommer med en satsning på lönestöd och särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) för att fler ska kunna ta del av en anställning med lönestöd. Även satsningen för att fler ska kunna få jobb inom Samhall AB är enligt utskottet välkommen. Utskottet kan i och för sig sympatisera med Kristdemokraternas intentioner på området och de förslag partiet lägger i linje med Funkautredningens betänkande men finner ändå att regeringens samlade bedömning är väl avvägd.

När det gäller matchningen på arbetsmarknaden behöver Arbetsförmedlingens arbete utvecklas och anpassas till de utmaningar som finns på dagens och framtidens arbetsmarknad. Arbetsförmedlingen står inför stora utmaningar, och arbetet med att öka förtroendet för myndigheten fortsätter. För att möjliggöra ett bättre utvecklingsarbete välkomnar utskottet att Arbetsförmedlingen får fortsatt ökat anslag. Som myndighetens generaldirektör vid ett flertal utskottssammanträden redogjort för pågår den s.k. förnyelseresan framgångsrikt. Vidare menar utskottet att det är positivt att myndigheten har intensifierat kontakterna med arbetsgivarna, inte minst med de små och medelstora företagen, eftersom det är en viktig utgångspunkt för ett framgångsrikt matchnings- och förmedlingsarbete.

I sammanhanget noterar utskottet att Centerpartiet i sin budgetmotion har förslag om att införa en s.k. jobbfixarpeng för att finansiera alternativa förmedlingsaktörer. Utskottet, som behandlat frågan tidigare, anser att arbetsmarknadspolitiken i första hand bör styras via den offentliga Arbetsförmedlingen, men att det på samma gång kan finnas utrymme för alternativa insatser från kompletterande aktörer (jämför bet. 2014/15:AU5). I dagsläget finns det dock inga skäl för att denna typ av verksamhet ska utvidgas, och särskilt i fråga om matchnings- och förmedlingsverksamhet anser utskottet att en statlig myndighet med en nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad.

Nära kopplat till problemen med matchning är behovet av validering av kompetens och utbildning, och detta gäller särskilt alla de flyktingar som nu söker sig till Sverige. Utskottet ställer sig positivt till att Arbetsförmedlingen får ytterligare resurser så att fler personer får sin kompetens validerad i syfte att underlätta kompetensförsörjningen i arbetslivet och bidra till en effektiv matchning på arbetsmarknaden. I sammanhanget konstaterar utskottet liksom regeringen att etableringsuppdraget står inför stora utmaningar som kräver flexibilitet och anpassning av verksamheten. Det ökande antalet deltagare innebär en påfrestning, och utskottet anser därför att förslaget om mer resurser till etableringsuppdraget på Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag är både nödvändigt och välkommet. Utskottet noterar att myndigheten i sin senaste

återrapportering aviserar att anslaget för detta ändamål behöver utökas ytterligare de närmaste åren jämfört med vad som föreslås i budgetpropositionen.

I fråga om arbetslöshetsförsäkring kan utskottet konstatera att särskilt Moderaterna vill sänka ersättningsnivåerna. Utskottet vill här betona arbetslöshetsförsäkringens betydelse både för att underlätta omställning och ge ekonomisk trygghet vid perioder av arbetslöshet. I september 2015 höjdes den inkomstrelaterade ersättningen till 910 kronor de första 100 dagarna i ersättningsperioden och därefter till 760 kronor per dag. Samtidigt höjdes grundbeloppet till 365 kronor per dag. Enligt utskottet bidrar inkomstryggheten bl.a. till en god matchning genom att personer kan söka och acceptera arbeten som de har lämpliga kvalifikationer för. Det är förvisso tillfredsställande att såväl Centerpartiet och Liberalerna som Kristdemokraterna i viss mån övergett det synsätt som präglade alliansregeringen – då arbetslöshetsförsäkring i det närmaste förlorade sin roll som inkomstförsäkring och för många hamnade på nivåer nära försörjningsstöd – men det räcker inte, och utskottet kan inte annat än avvisa de alternativa förslagen på området.

När det gäller särskilt Sverigedemokraterna kan utskottet konstatera att i fråga om anslagsnivåer inom utgiftsområdet ligger partiet förvisso närmare regeringen än övriga oppositionspartier, men när det gäller politikens innehåll och grundläggande värderingar är avståndet desto längre. I arbetsmarknadspolitik ingår att skapa bästa möjliga förutsättningar för att bl.a. nyanlända invandrare ska kunna komma in på arbetsmarknaden och bli integrerade i samhället. Till skillnad från Sverigedemokraterna välkomnar utskottet att människor med andra erfarenheter och kunskaper får möjlighet att bidra såväl kulturellt som ekonomiskt till vår gemensamma framtid (jämför yttr. 2015/16:AU1y och bet. 2015/16:AU1). Utskottet tar avstånd från den inskränkta nationalism som Sverigedemokraterna ger uttryck för och vars dröm om ett pånyttfött Sverige är ett land stängt mot omvärlden.

Arbetslivspolitik är central för en väl fungerande arbetsmarknad. Utskottet välkomnar att regeringen beträffande arbetsrätten vill föra en politik som bygger på en ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter. Utskottet ser positivt på att regeringen vill främja kollektivavtalsvillkor och sätter tilltro till den svenska arbetsmarknadsmodellens möjligheter att skapa goda förutsättningar för trygghet, utveckling, tillväxt och konkurrenskraft. Det är vidare välkommet att regeringen i sammanhanget betonar vikten av en bra dialog mellan staten och arbetsmarknadens parter.

I fråga om arbetsmiljön menar utskottet liksom regeringen att de senaste årens negativa utveckling på området måste tas på allvar. Utgångspunkten måste vara att ingen ska riskera att dö eller skadas i sitt arbete. Utskottet välkomnar att regeringen, inom ramen för en ny arbetsmiljöstrategi, har påbörjat ett arbete med att utforma en nollvision mot dödsolyckor i arbetslivet. Enligt officiell statistik från Arbetsmiljöverket är antalet dödsolyckor hittills i år det lägsta någonsin och enligt myndigheten i hög grad ett resultat av det

förebyggande arbetet på svenska byggarbetsplatser. Utskottet noterar detta med tillfredsställelse och välkomnar att den ökning av Arbetsmiljöverkets anslag som beslutades genom Vårändringsbudgeten för 2015 nu fortsätter.

Utskottet ställer sig också positivt till att andra viktiga satsningar på området som initierades i Vårändringsbudgeten föreslås fortsätta; det gäller ökningen av bidraget till den regionala skyddsombudsverksamheten och särskilda medel till arbetslivsforskningen för forskning om bl.a. arbetsmiljön i kvinnodominerade sektorer och kvinnors arbetsrelaterade ohälsa. Det är också välkommet att särskilda medel avsätts fr.o.m. 2016 för att främja kompensationsförsörjningen inom företagshälsovården.

I sammanhanget förtjänar det enligt utskottet också att uppmärksammas att den vidareutveckling av Arbetsmiljöverkets arbete angående särskilda förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö som initierades 2015 fortsätter under 2016 inom utgiftsområde 13 i oförändrad omfattning. Utskottet noterar vidare att regeringen har som ambition att i början av 2016 presentera en ny strategi för arbetsmiljöpolitiken. Arbetet ska enligt regeringen bedrivas i nära samråd med arbetsmarknadens parter. Utskottet anser att ett sådant helhetsgrepp för den framtida arbetsmiljöpolitiken med det föränderliga arbetslivet i åtanke är välkommet.

När det gäller arbetsvillkoren i övrigt på svensk arbetsmarknad anför regeringen bl.a. att den vill arbeta på flera fronter för att stärka och utveckla den svenska arbetsmarknadsmodellen, både nationellt och inom EU-arbetet. Utskottet välkomnar denna hållning och anser i likhet med regeringen att kollektivavtalens ställning måste värnas. Svenska löner och villkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige.

Sammanfattande ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslagsfördelning inom utgiftsområde 14 för 2016 (prop. 2014/15:1 utg. omr. 14 punkt 7), liksom om bemyndiganden för regeringen att under 2016 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (prop. 2014/15:1 utg. omr. 14 punkterna 1–6). Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Framtidens arbetsmarknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. omställningsmöjligheter, jobbpakt för småföretagen och regionalisering av arbetsmarknadspolitiken.

Jämför reservationerna 2 (M), 3 (C) och 4 (L).

Motionerna

Moderaterna ställer i motion 2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. krav på bättre möjligheter till omställning på arbetsmarknaden (yrkande 1). Partiet framhåller att vi lever i en tid av högt omvandlings- och konkurrenstryck och att det därför krävs bättre möjligheter och drivkrafter för människor att ställa om och anpassa sin kompetens efter arbetsmarknadens efterfrågan. Bättre omställningsmöjligheter är enligt partiet av vikt även för att möjliggöra ett längre arbetsliv och i förlängningen säkra välfärdens finansiering.

I partimotion 2015/16:2368 av Anders W Jonsson m.fl. vill Centerpartiet se en jobbpakt för småföretagen som låter ungdomar, nyanlända och långtidsarbetslösa kombinera arbete med utbildning och handledning (yrkande 3).

Liberalerna anser i partimotion 2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. att det bör genomföras nödvändiga reformer för att öppna upp den svenska arbetsmarknaden för alla (yrkande 12). Enligt partiet är det avgörande att fokusera på hur fler jobb kan skapas och hur trösklarna in till den svenska arbetsmarknaden kan sänkas.

Maria Malmer Stenergard och Sofia Fölster (båda M) framhåller i motion 2015/16:2630 behovet av fler enkla jobb på arbetsmarknaden (yrkande 2).

I motion 2015/16:80 påtalar Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) att det krävs politiska beslut som gör det lättare för företag att anställa, vilket på sikt skapar fler arbetstillfällen på landsbygden (yrkande 4).

I motion 2015/16:746 uppmärksammar Rasmus Ling (MP) den utveckling mot ökad regionalisering av Sverige som sedan ett par decennier pågått med skiftande framgång. Som ett led i den förstärkning av befogenheter på regional nivå som motionären förespråkar föreslås att ansvaret för arbetsmarknadspolitik flyttas från staten till regionerna (yrkande 2).

Valter Mutt m.fl. (MP) förordar i motion 2015/16:2804 att möjligheten till friår ska införas i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är viktigt att arbetsmarknadspolitik tar sin utgångspunkt i människors vilja till arbete och utveckling. Arbete innebär möjligheter till egenförsörjning, gemenskap, tillhörighet och makt att forma sitt liv och sin framtid. Att fler människor har arbete, oavsett kön, bakgrund och andra identiteter, är avgörande för att hålla ihop Sverige. Ett land med hög sysselsättningsgrad, högt arbetskraftsdeltagande och låg arbetslöshet blir rikare, tryggare och öppnare.

Utskottet konstaterar att arbetslösheten har varit alltför hög under lång tid och att långtidsarbetslösheten riskerar att ligga kvar på en hög nivå. En allt större del av de arbetslösa har i dag en svag förankring på arbetsmarknaden. Den tidigare regeringen misslyckades med att bekämpa arbetslösheten. Långtidsarbetslösheten bet sig fast på en hög nivå och ungdomsarbetslösheten var så omfattande att Sverige fick stöd av EU för att bekämpa den. Det har investerats alldeles för lite i Sverige, och för att möta framtidens utmaningar

måste det till en förändring. Framtidens arbetsmarknad står inför en rad utmaningar och det är därför centralt med en arbetsmarknadspolitik som möter dessa utmaningar. Utskottet välkomnar därför att regeringen ser ökad sysselsättning och varaktigt minskad arbetslöshet som sin viktigaste uppgift under mandatperioden.

Oppositionspartierna och enskilda ledamöter från dessa partier målar i ett antal motioner upp bilden av framtidens arbetsmarknad. I motionerna framförs olika förslag på åtgärder som motionärerna anser skulle kunna leda till en positiv utveckling framöver. Utskottet delar uppfattningen att det är viktigt att blicka framåt och ständigt försöka anpassa och förbättra arbetsmarknadspolitiken utifrån rådande förutsättningar. Utskottet anser därför att det är tillfredsställande att regeringen för en så tydligt framtidsinriktad politik på det arbetsmarknadspolitiska området. Utskottet kan t.ex. konstatera att det i budgetpropositionen för 2016 presenteras ett flertal förslag på åtgärder för att möta framtidens utmaningar. Inte minst gäller det de stora utbildnings-satsningar som regeringen har presenterat och särskilda åtgärder riktade mot de grupper som har svårigheter med att komma in på och förankra sig på arbetsmarknaden.

Ett område som utskottet kan se att regeringen prioriterar både i sitt tidigare arbete och i budgetpropositionen för 2016 är insatser för att underlätta omställningen på arbetsmarknaden. För att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten är det av stor vikt att de som söker jobb ges möjlighet till utbildning som ökar deras anställningsbarhet. Samhället har ett ansvar för att se till att det finns tillräckligt med utbildningsmöjligheter, samtidigt som personer som behöver stärka sin ställning i arbetslivet också själva har ett ansvar för att använda dessa möjligheter. En väl fungerande arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik är därför av stor vikt för att sysselsättningen ska kunna öka och arbetslösheten minska. Utskottet välkomnar därför regeringens satsningar på området i form av t.ex. ett stadigvarande kunskapslyft med permanenta utbildningsplatser inom yrkeshögskolan och folkhögskolan och i fråga om såväl allmänna ämnen som yrkesämnen inom kommunal vuxenutbildning. Satsningar har också gjorts inom högskoleutbildningen i hela landet. Regeringen har förklarat att avsikten med kunskapslyftet bl.a. är att ge människor en chans att utbilda sig för att kunna få ett jobb, omskola sig till ett nytt yrke, få behörighet till högre utbildning eller vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter. Utskottet anser att denna typ av insatser på ett bra sätt skapar förutsättningar för deltagande på framtidens arbetsmarknad genom att ge människor verktyg för att kunna ta de jobb som finns och de nya som växer fram.

Vidare anser utskottet att omställningen på arbetsmarknaden underlättas av regeringens satsningar på arbetslöshetsförsäkringen. Regeringens linje garanterar att försäkringen i större utsträckning kan verka som den omställningsförsäkring den är tänkt att vara. Utskottet noterar i sammanhanget att bl.a. Finanspolitiska rådet har uttalat sig positivt om höjd arbetslöshetsersättning just för att den inte ska mista sin roll som omställningsförsäkring.

Utskottet anser att arbetsmarknadspolitiken överlag ska bidra till att främja en effektiv omställning när arbetsmarknaden förändras och till en effektiv kompetensförsörjning i samhället. Utskottet gläds åt att regeringen för en politik som verkar just i den riktningen och så tydligt har omställningen på arbetsmarknaden för ögonen.

Utskottet anser vidare att regeringen står för en politik som lägger stor vikt vid jobbskapande i alla delar av samhället och i alla delar av landet. Det är också tydligt att regeringen verkar för en arbetsmarknad som är öppen för alla. För att fler ska komma i jobb behöver dock investeringarna för jobbskapande ökas ytterligare och arbetet med att öka utflödet till arbete och utbildning intensifieras. Inte minst gäller det insatserna för de grupper som av olika anledningar har extra svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar regeringens breda angreppssätt inom arbetsmarknadspolitiken och delar övertygelsen om att insatser får störst effekt om de utgår från varje individs behov och förutsättningar. Som en följd av regeringens politik finns i dag en bred palett av insatser att använda sig av för att få så många som möjligt i sysselsättning av olika slag.

Utskottet anser också att en aktiv näringspolitik är helt central för att långsiktigt stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för nya jobb. Det är inte enbart genom arbetsmarknadspolitiken som arbetstillfällen kommer att skapas på framtidens arbetsmarknad. Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen har gett näringspolitiken en mer central roll i sitt arbete, och att den har en positiv inställning till samarbete mellan staten, näringslivet och akademien i syfte att skapa fler jobb. Utskottet välkomnar regeringens ambition att intensifiera arbetet med att förbättra företagsklimatet så att fler företag kan starta och befintliga företag växa. Det är viktigt att politiken förs med målet att underlätta skapandet av arbetstillfällen i hela landet. Utskottets uppfattning är att regeringen är tydlig i sina ambitioner att göra just det.

Utskottet vill framhålla att det är viktigt att de insatser som görs inom ramen för arbetsmarknadspolitiken är träffsäkra och kostnadseffektiva. Utskottet konstaterar att utmaningarna för framtidens arbetsmarknad både är stora och kräver breda lösningar inom flera politikområden. I det sammanhanget är det välkommet att regeringen ser framtida utvecklingsbehov inom olika områden. För att det ska vara möjligt att nå högt uppsatta mål om att få så många som möjligt i arbete och för att framtidens arbetsmarknad ska kunna blomstra är det viktigt att ständigt utvärdera de insatser som görs och försöka förbättra dessa. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2016 framhåller matchningen av arbetssökande till lediga jobb och insatserna för långtidsarbetslösa som exempel på områden som kan förbättras.

Utskottet vill vidare framhålla betydelsen av att den svenska arbetsmarknadsmodellen värnas även på framtidens arbetsmarknad. Det är centralt att denna modell även i fortsättningen används som utgångspunkt för att skapa goda förutsättningar för trygghet, utveckling, tillväxt och konkurrenskraft. För en väl fungerande modell, som över tid kan utvecklas, behövs en bra dialog

och en fungerande ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter. Modellen förutsätter en hög kollektivavtalsäckning och en hög organisationsgrad inom både arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer. Utskottet noterar att nya anställningsformer och nya sätt att organisera arbetet, tillsammans med en ökad rörlighet över nationsgränserna, har påverkat den svenska modellens förutsättningar och medför nya utmaningar. Det är viktigt att stå fast vid den modell som varit starkt bidragande till en gynnsam utveckling över tid för både arbetstagare och arbetsgivare i Sverige.

Utskottet kan inte ställa sig bakom uppfattningen att ansvaret för arbetsmarknadspolitiken ska flyttas från staten till regionerna. Regioner och kommuner har visserligen en central roll i fråga om arbetsmarknadspolitiken i stort och som aktörer för att få människor i arbete. Men att helt flytta ansvaret för arbetsmarknadspolitiken till regionerna skulle enligt utskottet inte garantera en mer effektiv arbetsmarknadspolitik. I sammanhanget finns också skäl att påminna om att Arbetsförmedlingen enligt sin instruktion ska anpassa verksamheten efter de skilda förutsättningar och behov som gäller i olika delar av landet.

Därmed finner utskottet inget behov av att vidta åtgärder med anledning av de framställda motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en reformering av Arbetsförmedlingen och krav på att konkurrensutsätta förmedlingsverksamheten. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservationerna 5 (M) och 6 (KD).

Bakgrund

I lagen (1993:440) om privat arbetsförmedling regleras arbetsförmedling som bedrivs av någon annan än den offentliga arbetsförmedlingen. I 6 § stadgas att den som bedriver arbetsförmedling inte får begära, avtala om eller ta emot ersättning av arbetssökande för att erbjuda eller anvisa dem arbete.

Den dåvarande regeringen beslutade den 6 februari 2014 (dnr A2014/575/A) att tillsätta en utredning som skulle göra en översyn av Arbetsförmedlingen. Regeringen beslutade vid sitt sammanträde den 15 januari 2015 att avsluta Utredningen om översyn av Arbetsförmedlingen (dnr A2015/143/A). På förslag av arbetsmarknadsutskottet beslutade riksdagen den 12 februari 2015 att ge regeringen till känna att arbetet med översynen av Arbetsförmedlingen ska återupptas senast den 15 april 2015 och enligt tidigare beslutade utredningsdirektiv (bet. 2014/15:AU6, rskr. 2014/15:100). Riksdagens tillkännagivande behandlas av regeringen i regeringens skrivelse 2014/15:42 Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens arbete vid varsel

m.m. På förslag av arbetsmarknadsutskottet beslutade riksdagen den 16 juni 2015, i samband med behandling av den nämnda skrivelsen, om ett nytt tillkännagivande till regeringen om att den snarast bör återuppta arbetet med att genomföra en bred översyn av Arbetsförmedlingen (bet. 2014/15:AU11, rskr. 2014/15:249).

Motionerna

Moderaterna anför i motion 2015/16:3215 av Elisabeth Svantesson m.fl. att en av de största utmaningarna inom arbetsmarknadspolitiken är att få en väl fungerande arbetsförmedling. Enligt Moderaterna finns det i dag brister i effektivitet, kontroll och måluppfyllelse. För att Arbetsförmedlingen ska klara av sitt matchningsuppdrag anser partiet att verksamheten behöver både effektiviseras och moderniseras (yrkande 2). Moderaterna framför ett liknande yrkande i motion 2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (yrkande 5). Behovet av en genomgående reform av Arbetsförmedlingen lyfts fram även i 2015/16:1349 av Sofia Fölster (M) yrkande 1.

Kristdemokraterna anser i motion 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. att det finns skäl att utreda förutsättningarna för att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet (yrkande 5). Partiet bedömer att Arbetsförmedlingen kan vara kvar som en central serviceorganisation medan förmedlingsverksamheten konkurrensutsätts och utförs av kompletterande aktörer. Liknade förslag om att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen och öppna för fristående aktörer framförs i motionerna 2015/16:712 av Lars-Arne Staxäng (M), 2015/16:1272 av Jan Ericson (M), 2015/16:1329 av Margareta Cederfelt (M), 2015/16:1349 av Sofia Fölster (M) yrkandena 2–3, 2015/16:1457 av Erik Bengtzboe (M) yrkande 2, 2015/16:1668 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M) och 2015/16:1762 av Johan Hultberg (M). I flera av motionerna förespråkas en s.k. jobbpeng som skulle kunna variera efter behov och följa den arbetssökande som fritt kan välja arbetsförmedling.

I motion 2015/16:2680 av Andreas Carlson m.fl. framhåller Kristdemokraterna vikten av en ny chans till arbete efter avslutat fängelsestraff (yrkande 11). Partiet anser att regeringen genom regleringsbrev bör ge tydliga uppdrag till Arbetsförmedlingen att samverka med Kriminalvården kring utslussningen av personer som frigges från fängelser eller slutna ungdomsvård.

Jabar Amin (MP) vill i motion 2015/16:2806 att det ska göras en översyn så att de orimligt hårda sanktionerna mot arbetssökande med aktivitetsstöd undanröjs. Motionären uppmärksammar att Arbetsförmedlingen har reagerat och skrivit en hemställan till regeringen om att vissa grupper bör undantas från skyldigheten att lämna aktivitetsrapporter.

I motion 2015/16:2968 föreslår Roland Utbult (KD) att Utredningen om översyn av Arbetsförmedlingen ska återupptas.

Per Åsling (C) välkomnar i motion 2015/16:2982 det förnyelsearbete som pågår inom Arbetsförmedlingen för att bli en mer effektiv myndighet.

Motionären anser att det är viktigt med fysisk närvaro av arbetsmarknads-kompetens, oavsett organisationsform, i hela landet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att det även i år har väckts ett flertal motioner om Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, bl.a. om myndighetens effektivitet och behovet av alternativa förmedlare. Med tanke på Arbetsförmedlingens centrala roll inom arbetsmarknadspolitiken anser utskottet att en diskussion om myndighetens verksamhet och organisation är både välkommen och betydelsefull.

I fråga om behovet av att effektivisera och modernisera Arbetsförmedlingens verksamhet kan utskottet först konstatera att myndigheten står inför stora utmaningar och att arbetet med att öka förtroendet för myndigheten fortsätter. Som regeringen slår fast i budgetpropositionen för 2016 behöver Arbetsförmedlingens verksamhet utvecklas för att bättre kunna bidra till en bättre fungerande arbetsmarknad. Inte minst behöver matchningsarbetet förbättras och anpassas till de utmaningar som finns på dagens och framtidens arbetsmarknad. Mot bakgrund av detta anser utskottet att det är välkommet att Arbetsförmedlingen har inlett ett omfattande förnyelsearbete i dialog med regeringen. Arbetsförmedlingens generaldirektör har vid flera tillfällen informerat utskottet om det pågående förnyelsearbetet. Förnyelsearbetet är ett långsiktigt arbete som utskottet kommer att fortsätta att följa noga framöver.

Utskottet noterar vidare att regeringen i mars 2015 gav Statskontoret i uppdrag att analysera och lämna förslag som avser utvecklingen av Arbetsförmedlingens interna ledning, styrning och uppföljning (dnr A2015/927). Statskontoret ska även analysera eventuella risker i Arbetsförmedlingens pågående förändringsarbete i dessa frågor. Utskottet välkomnar den genomlysning av myndigheten som kommer att göras till följd av Statskontorets uppdrag. Uppdraget ska redovisas i februari 2016 och utskottet kommer att följa det vidare arbetet med intresse.

Arbetet för att uppnå en väl fungerande arbetsmarknad kan Arbetsförmedlingen inte bedriva på egen hand. Dels kommer kompletterande aktörer även i fortsättningen att bedriva verksamhet i form av t.ex. utbildningar och andra tjänster på uppdrag av Arbetsförmedlingen, dels finns andra aktörer som på olika sätt påverkar arbetsmarknadens funktionssätt och matchning, däribland statliga myndigheter, kommuner, landsting, arbetsmarknadens parter, det privata näringslivet och det civila samhällets organisationer.

Utskottet anser att det finns skäl att framhålla vikten av att Arbetsförmedlingen bör sträva efter en bättre samverkan med dessa aktörer för att nå ett bättre resultat i sin egen verksamhet och för att utnyttja samhällets resurser så effektivt som möjligt. I fråga om vägledning och information om arbetsmarknaden är t.ex. Arbetsförmedlingens samverkan med grund- och gymnasieskolan central. Samverkan på lokal och regional nivå är också viktig för att säkra långsiktig kompetensförsörjning inom näringslivet och den

offentliga sektorn. Utskottet anser även att det är viktigt att arbetssökande har tillgång till stöd och kompetens oavsett var i landet de bor. Utformningen av sådant stöd och sådan kompetens bör kunna vara dynamisk och ändras över tid beroende på hur förutsättningarna ser ut för tillfället.

Utskottet delar den uppfattning som regeringen framför i budgetpropositionen för 2016 om att man ytterligare behöver analysera frågan om hur statens åtagande och Arbetsförmedlingens uppdrag bör utformas för att i högre grad möta utmaningarna på framtidens arbetsmarknad. Utskottet noterar även att arbetsmarknadsministern i ett svar på en skriftlig fråga den 16 november 2015 (fr. 2015/16:270) förklarar att regeringen avser att tillsätta en utredning kring dessa frågor.

Utskottet anser vidare att det är av stor vikt att Arbetsförmedlingen har väl uppbyggda arbetsgivarkontakter och att myndigheten ger ett professionellt stöd till arbetsgivare som rekryterar. Alla arbetssökande, oavsett yrkesbakgrund och utbildningsnivå, ska ges stöd och vägledning i ett aktivt arbetssökande. Arbetsmarknadspolitikens många möjligheter till insatser ska utnyttjas effektivt genom att rätt insatser ges till rätt person vid rätt tidpunkt. Utskottet delar regeringens uppfattning att den tidigare styrningen av Arbetsförmedlingen var alltför detaljerad, med t.ex. alltför många tidsgränser som begränsade vilka insatser som kunde användas för de arbetssökande. Utskottet välkomnar därför det arbete som regeringen har påbörjat med att reformera styrningen av Arbetsförmedlingen och att genomföra förenklingar i det arbetsmarknadspolitiska regelverket för att ge större utrymme för professionella bedömningar. Det är vidare välkommet att regeringen ser detta som ett långsiktigt arbete som den avser att fortsätta. En förändrad styrning från regeringen kräver även att processer inom myndigheten anpassas, exempelvis när det gäller att säkerställa att kunskap från uppföljning av olika insatsers resultat och effekter tas till vara.

Sammantaget välkomnar utskottet en reformering av Arbetsförmedlingens verksamhet. Utskottet anser dock att det finns skäl att invänta det omfattande förändrings- och utredningsarbete som för närvarande pågår innan ytterligare åtgärder om myndighetens effektivitet eller organisation övervägs.

I fråga om bl.a. Kristdemokraternas förslag att konkurrensutsätta förmedlingsverksamheten och motionsförslagen om att t.ex. införa en s.k. jobbpeng vill utskottet till att börja med framhålla att arbetsmarknadspolitiken i första hand bör styras via den offentliga Arbetsförmedlingen. Samtidigt kan det i en modern arbetsmarknadspolitik finnas situationer då alternativa insatser från kompletterande aktörer kan ha en roll att fylla. De utvärderingar som gjorts av bl.a. Riksrevisionen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) visar dock på ett varierat resultat. Utskottet hänvisar till att det i ett betänkande under våren 2015 behandlade ett flertal liknande yrkanden om alternativ till dagens förmedlingsverksamhet (bet. 2014/15:AU5). Utskottet uttalade då bl.a. följande (s. 11):

Utskottet anser att ansvaret för arbetsmarknadspolitikens genomförande även i framtiden ska ligga på en offentlig aktör, men att detta inte utesluter

andra utförare inom ramen för den statliga myndigheten Arbetsförmedlingen. En sådan modell utgör, menar utskottet, en väl avvägd kombination av dels krav på tydlig styrning och rättssäkerhet, dels valfrihet och individanpassning för den arbetssökande.

En konkurrensutsättning av förmedlingsverksamheten i sin helhet framstår alltså inte som en framkomlig väg. Inte ens de förespegade effektivitetsvinsterna, som brukar anföras som det viktigaste argumentet för privata förmedlingar, visar sig tåla en empirisk prövning. Lägg därtill fördelarna med en offentlig förvaltning, så som insyn, rättssäkerhet och likabehandling. Avslutningsvis känner sig utskottet starkt i uppfattningen att en statlig arbetsförmedling med en nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad.

Utskottet finner inga skäl att nu göra någon annan bedömning i frågan om att konkurrensutsätta förmedlingsverksamheten. Utskottet känner sig tryggt i uppfattningen att genomförandet av arbetsmarknadspolitiken ska ligga på den offentliga aktören Arbetsförmedlingen. Som framhållits ovan kommer dock kompletterande aktörer även att framöver ha en viktig roll att fylla för att utföra insatser inom ramen för Arbetsförmedlingens verksamhet, inte minst när det gäller olika typer av utbildningsverksamhet.

I ett motionsyrkande från Kristdemokraterna framhålls vikten av chansen till arbete efter avslutat fängelsestraff. Enligt partiet bör Arbetsförmedlingen samverka med Kriminalvården kring utslussningen av personer som frigges från fängelser eller slutna ungdomsvård. Utskottet håller med motionärerna om att det är viktigt med en arbetsmarknadspolitik som möjliggör för personer som avtjänat ett straff att ta sig in på arbetsmarknaden. Som framhållits ovan anser utskottet att en viktig del i Arbetsförmedlingens verksamhet är att samverka med en rad olika aktörer i samhället för att nå bästa resultat i sin verksamhet. Samma sak gäller för de aktörer som aktualiseras kring personer som avtjänat ett fängelsestraff. Utskottet noterar att Arbetsförmedlingen och Kriminalvården redan i dag samverkar kring bl.a. arbetsinriktad rehabilitering. Målgruppen för samverkan är just människor som på grund av sin kriminella och sociala bakgrund har svårt att få ett arbete eller en utbildning. Utskottet välkomnar det samverkansarbete som sker på området och finner inga skäl att därutöver detaljreglera just den här delen av Arbetsförmedlingens verksamhet.

I ett motionsyrkande förespråkas att det ska göras en översyn så att vissa sanktioner mot arbetssökande med aktivitetsstöd undanröjs. Motionären uppmärksammar att Arbetsförmedlingen har reagerat och skrivit en hemställan till regeringen om att vissa grupper bör undantas från skyldigheten att lämna aktivitetsrapporter. Utskottet anser inte att det finns några skäl att vidta åtgärder med anledning av yrkandet.

Därmed finner utskottet inget behov av att vidta åtgärder med anledning av de framställda motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Insatser mot ungdomsarbetslösheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om insatser mot ungdomsarbetslösheten. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 7 (M, C, L, KD) – motiveringen och särskilt yttrande 6 (L).

Bakgrund

På förslag av arbetsmarknadsutskottet beslutade riksdagen den 25 mars 2015 att ge regeringen till känna att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att även unga under 20 år ska få möjlighet att ta del av stöd till start av näringsverksamhet (bet. 2014/15:AU5, rskr. 2014/15:142).

Motionerna

Liberalerna kräver i motion 2015/16:2260 av Said Abdu m.fl. att kravet på kollektivavtal för yrkesintroduktionsanställningar ska avskaffas (yrkande 5). Partiet anser att det nuvarande systemet innebär att dörren är stängd för många företag som vill ge unga en chans till jobb.

Anna Wallén m.fl. (S) framhåller i motion 2015/16:632 vikten av att få bukt med ungdomsarbetslösheten. Motionärerna anser att det behövs en paljett av insatser för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten och pekar särskilt ut satsningar på sommarjobb för ungdomar, traineeprogram inom välfärdssektorn och 90-dagarsgarantin som viktiga delar.

Helena Bouveng (M) påpekar i motion 2015/16:1085 att allt fler unga i Sverige lever i ingenmansland utan vare sig jobb eller studier. Hon anser att regeringen bör utreda hur samhället tidigt kan fånga upp dessa unga som varken arbetar eller studerar, s.k. UVAS, och ta krafttag mot utanförskapet.

I motion 2015/16:1610 anser Sten Bergheden (M) att åldersgränsen för starta-egget-bidrag bör sänkas till 18 år (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att ungdomar under en längre tid har haft svårt att ta sig in och etablera sig på arbetsmarknaden. Även om en minskning i ungdomsarbetslösheten har skett på senare tid riskerar ungdomsarbetslösheten att bita sig fast på höga nivåer. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning i oktober 2015 var arbetslösheten bland unga (15–24 år) 17,3 procent. I synnerhet vissa grupper av unga – de som saknar fullständig gymnasieutbildning, är födda utomlands eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga – möter en särskilt svår situation på arbetsmarknaden. Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden som särskilt tagit sikte på ungdomsarbetslösheten

(senast i bet. 2014/15:AU5 s. 13 f.). I likhet med vad utskottet framhållit tidigare anser det att det fortfarande finns ett stort behov av kraftfulla insatser för att göra det lättare för unga att komma in på arbetsmarknaden. Övergången mellan skola och arbetsliv måste förbättras. Det är förödande när en ung människa börjar sitt vuxna liv i arbetslöshet.

Mot bakgrund av utmaningarna för unga på arbetsmarknaden välkomnar utskottet att regeringen på ett så tydligt sätt har tagit sig an minskad ungdomsarbetslöshet som en av sina högst prioriterade arbetsmarknads-politiska utmaningar. Utskottet delar regeringens uppfattning att en lyckad kamp mot ungdomsarbetslösheten förutsätter en bred mobilisering och samverkan mellan bl.a. Arbetsförmedlingen, arbetsmarknadens parter, kommuner, landsting, det privata näringslivet och det civila samhällets organisationer. Utskottet noterar vidare att regeringen har tagit de första stegen i ett ambitiöst reformprogram. Regeringen har aviserat ett stegvis införande av en 90-dagarsgaranti för ungdomar, som innebär en borte gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till jobb eller en utbildning. För att möjliggöra 90-dagarsgarantin görs flera olika satsningar: utbildningskontrakt och traineejobb har införts, möjligheten till det högre studiebidraget inom studiemedlen för unga i åldern 20–24 år som återgår till studier har utvidgats och möjligheterna till studiemotiverande kurs på folkhögskola har förlängts.

Utskottet anser att traineejobben kommer att öka möjligheten för unga att etablera sig på arbetsmarknaden samtidigt som arbetsgivarnas rekrytering av personer med rätt kompetens kommer att underlättas. Utskottet delar regeringens bedömning i budgetpropositionen för 2016 om att det som en följd av en framtida brist på arbetskraft inom välfärdssektorn (exempelvis kommer det att saknas många undersköterskor inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården) är viktigt att den som påbörjat ett traineejobb har möjlighet att slutföra sin utbildning inom ramen för traineejobbet. Det är därför välkommet att regeringen avser att införa en möjlighet att förlänga traineejobben inom denna sektor med maximalt ett år. Detta innebär att traineejobb inom välfärdssektorn kan pågå som längst i två år.

Utskottet kan tydligt se att den nuvarande regeringen, till skillnad från den tidigare, har prioriterat mer riktade åtgärder med bättre förutsättningar för att vara träffsäkra och verkligen nå de grupper som behöver särskilt stöd för att komma i arbete. Det är en välkommen ordning. Det är av central betydelse för ett samhälle att unga kan etablera sig på arbetsmarknaden och därmed bidra och växa till självständiga individer och samhällsmedborgare. Utskottet är övertygat om att regeringens insatser kommer att bidra till en fortsatt positiv trend med sjunkande ungdomsarbetslöshet även framöver.

I fråga om insatser som riktar sig mot unga på arbetsmarknaden finns även skäl att uppmärksamma Delegationen för unga till arbete. Delegationen har till uppgift att främja en konstruktiv och flexibel samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner för att minska ungdomsarbetslösheten (dir. 2014:157). Delegationen har enligt ett tilläggsdirektiv också bl.a. möjlighet att

besluta om statsbidrag till kommuner som har ingått överenskommelse om lokal samverkan (dir. 2015:68). Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2018. Utskottet noterar med tillfredsställelse att ett mycket stort antal kommuner har meddelat att de har för avsikt att ingå lokala överenskommelser för att arbeta mer strategiskt och samordnat för att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Det finns skäl att följa de resultat som detta nya samarbete genererar framöver och se om erfarenheterna av ökad samverkan kring ungdomsarbetslösheten kan användas på andra områden.

Utskottet noterar att regeringen dessutom har initierat en nationell samling för unga utanför (se utg.omr. 17) och som en del av denna beslutat om en samordnare för unga som varken arbetar eller studerar (dir. 2015:70). Samordnaren och Delegationen för unga till arbete ska samarbeta i syfte att komplettera och förstärka varandras arbete. Regeringen har också nyligen beslutat om strategin Vagar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar (dnr U2015/05478/UF). Strategin innehåller åtgärder för unga som varken arbetar eller studerar som regeringen har vidtagit eller avser att vidta under åren 2015–2018. Strategin syftar till att förbättra möjligheterna för dessa unga personer att etablera sig i arbets- och samhällslivet. Utskottet välkomnar utredningsinsatser riktade mot denna grupp av särskilt utsatta ungdomar. Det är välkommet med ett strategiskt arbete som är specifikt inriktat på unga som varken arbetar eller studerar och en utvecklad samverkan kring insatser till denna grupp, för att öka deras möjligheter att etablera sig i samhället.

Liberalerna föreslår i en motion att kravet på kollektivavtal för yrkesintroduktionsanställningar ska avskaffas. Utskottet noterar att den s.k. migrationsöverenskommelsen från den 23 oktober 2015 innehåller en rad insatser för att stärka nyanlända invandrares etablering i Sverige genom att snabbare komma i arbete, varav en är att yrkesintroduktionsanställningarna ska omfatta även nyanlända och utvidgas till att gälla arbetsgivare som inte omfattas av kollektivavtal. En förutsättning är att villkoren för den nyanställda motsvarar kollektivavtalsnivå. Utskottet finner inga skäl att inom ramen för det aktuella ärendet ta några initiativ i frågan.

I fråga om åldersgränsen för stöd till start av näringsverksamhet, s.k. starta-eget-bidrag, noterar utskottet att riksdagen så sent som i mars 2015 på arbetsmarknadsutskottets förslag beslutade om ett tillkännagivande till regeringen i frågan. Utskottet anser inte att det redan nu finns några skäl för nya initiativ på området.

Sammantaget kan utskottet konstatera att regeringen står för ett kraftfullt arbete mot ungdomsarbetslösheten och att det bl.a. pågår utredningsinsatser på området. Enligt utskottet finns det därför inte behov av något tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. det nya utanförskapet, otillbörligt utnyttjande av subventionerade anställningar och matchningsanställningar.

Jämför reservationerna 8 (M), 9 (V) och 10 (KD).

Motionerna

Moderaterna uppmärksammar i motion 2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. att utanförskapet i dag förändras och fördjupas. Moderaterna ser framför allt hur många människor aldrig ens får sitt första jobb. Av dem som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen tillhör närmare sju av tio grupper som står långt från arbetsmarknaden, där utomeuropeiskt födda och personer som saknar gymnasieutbildning utgör den största delen. Partiet menar att detta är en utmaning för arbetsmarknaden i en tid då det råder brist på enklare jobb. Moderaterna anser att det nya utanförskapet behöver brytas (yrkande 1).

Vänsterpartiet framhåller i motion 2015/16:378 av Ali Esbati m.fl. att det nuvarande systemet med subventionerade anställningar är behäftat med risker och problem. Partiet anser att regelverket måste motverka möjligheten för arbetsgivare att på olika sätt utnyttja subventionerade anställningar endast för att ersätta icke subventionerade, och att dumpa löner och arbetsvillkor. Vänsterpartiet anser därför att det bör införas en maxgräns för hur många anställda med subventionerad lön som en och samma arbetsgivare får ta emot (yrkande 11). Partiet påpekar vidare att Arbetsförmedlingen har en skyldighet att genomföra samråd med facklig organisation inför varje enskild anvisning till arbetsplatsförlagd insats, men att efterlevnaden av bestämmelsen är dålig. Vänsterpartiet anser att denna samrådsbestämmelse även bör omfatta nystartsjobben. Regeringen bör därför förtydliga för Arbetsförmedlingen att myndigheten ska genomföra samråd med facklig organisation inför varje arbetsplatsförlagd anvisning, även när det gäller nystartsjobben (yrkande 12). Partiet anser vidare att regeringen bör förtydliga för Arbetsförmedlingen att den fackliga organisationens yttrande alltid noga bör övervägas i myndighetens beslut om arbetsplatsförlagd anvisning (yrkande 13). Vänsterpartiet framhåller också behovet av att skärpa och förtydliga Arbetsförmedlingens kontroll av arbetsgivare som tar emot subventioner, i syfte att motverka felaktiga utbetalningar, oegentligheter och överutnyttjande. Partiet föreslår därför att regeringen bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att tydliggöra sina rutiner i fråga om för- och efterhandskontroll av arbetsgivare som tar emot subventioner (yrkande 14).

Arbetsgivare som utnyttjar möjligheten att uteslutande anställa med lönestöd behandlas också i motion 2015/16:1428 av Jennie Nilsson m.fl. (S).

Motionärerna vill se över möjligheterna att Arbetsförmedlingen och fackliga organisationer har rätt att begränsa lönestöd.

I motion 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. framhåller Kristdemokraterna s.k. matchningsanställningar som ett lämpligt komplement till andra insatser i jobb- och utvecklingsgarantin. Målsättningen är att kraftigt minska risken för att människor permanent stängs ute från arbetsmarknaden. Kristdemokraterna föreslår att utformning av matchningsanställningar tas fram under kommande år för att finnas på plats 2017 (yrkande 6).

Vikten av tillgång till utbildning för långtidsarbetslösa belyses i ett par motioner från enskilda socialdemokratiska motionärer. I motion 2015/16:875 vill Teresa Carvalho se över möjligheten till gymnasial studiefinansiering för långtidsarbetslösa. Åsa Lindestam för ett liknande resonemang i motion 2015/16:998. Hon anser att regeringen bör se över systemen för att använda alla möjligheter att få individer långt från arbetsmarknaden att utbilda sig så att de därigenom blir anställningsbara.

Finn Bengtsson och Amir Adan (båda M) framhåller i motion 2015/16:970 folkbildningens och folkhögskolornas roll för en bättre fungerande arbetsmarknad. En insats som är värd att satsa mer på när det gäller personer som står långt från arbetsmarknaden är enligt motionärerna s.k. förrehabilitering på folkhögskola.

I motion 2015/16:1711 anförs att ett sätt att ordna jobb åt arbetslösa vore att inom ramen för ett arbetsmarknadsprojekt rusta upp de statliga vandringsledningarna (yrkande 2), som enligt Margareta B Kjellin (M) håller på att förfalla.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att arbetslöshetens börda de senaste åren har blivit alltmer ojämnt fördelad. Arbetslöshetstiderna har förlängts i samband med den utdragna lågkonjunkturen, och de arbetslösa är i dag i allt större utsträckning individer som har det relativt sett svårare att få en fast förankring på arbetsmarknaden. Till dessa hör bl.a. personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, individer med högst förgymnasial utbildning och individer födda utanför Europa. Många av dessa arbetslösa har även i gynnsammare konjunkturlägen svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet vill poängtera att det är viktigt att konjunkturåterhämtningen även kommer personer med relativt små jobbchanser till del. Arbetsmarknadspolitiken ska sträva efter ge de personer som har svårast att få jobb ordentliga förutsättningar att ta sig in i eller komma tillbaka till arbetslivet. Utskottet välkomnar att regeringen för en politik som ser behovet hos de aktuella grupperna och genomför satsningar för att motverka långtidsarbetslösheten.

Som en följd av både den tidigare regeringens och den nuvarande regeringens politik finns det en rik flora av insatser att ta till för att stärka möjligheten för utsatta grupper att hitta ett arbete, såsom utbildning,

arbetspraktik och subventionerade anställningar. Utskottet anser att det är välkommet att det finns flera olika typer av insatser att använda sig av. Olika individer kan behöva olika lösningar. Samtidigt är det viktigt att ständigt vara vaksam när det gäller de insatser som finns tillgängliga och utvärdera dessa för att säkerställa bästa möjliga effekt. Det får inte bli fråga om så många alternativ att det blir oöverblickbart för potentiella arbetsgivare eller arbetsförmedlare.

I flera motionsyrkanden föreslås olika insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden. Moderaterna lyfter särskilt fram utomeuropeiskt födda personer och personer som saknar gymnasieutbildning.

I fråga om personer som kommer till Sverige från ett annat land konstaterar utskottet att regeringen är tydlig i sin ambition att tillföra resurser till arbetet med nyanlända och att den har ett särskilt fokus på en snabbare etablering på arbetsmarknaden för nyanlända. Utskottet anser att det är viktigt att hitta vägar att bättre ta till vara den kompetens som många nyanlända har med sig. Utskottet välkomnar därför de satsningar som regeringen gör på området i budgetpropositionen för 2016. Satsningarna innebär bl.a. ytterligare resurser till Arbetsförmedlingen, förstärkta valideringsinsatser och kortare kompletteringsutbildningar inom etableringsuppdraget. Det finns även skäl att lyfta fram regeringens satsning på s.k. snabbspår, dvs. snabbare vägar in på arbetsmarknaden för nyanlända invandrare som har utbildning eller yrkeserfarenhet som efterfrågas i Sverige. Utskottet noterar vidare att det den 23 oktober 2015 nåddes en överenskommelse om en rad insatser som syftar till att skapa bättre ordning och reda i flyktningmottagandet, en bättre etablering så att nyanlända invandrare snabbare kommer in i arbete och en dämpning av kostnadsökningarna.

Utskottet välkomnar vidare att regeringen för en politik där satsningar på utbildning av olika slag står högt på agendan. I budgetpropositionen för 2016 aviserar regeringen t.ex. att möjligheterna för personer som är äldre än 25 år att ta del av studiemotiverande kurser på folkhögskola ska fortsätta. Det ska också bli möjligt för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att gå längre kurser på upp till fem månader. Regeringen ökar även platserna inom folkhögskolan (se utg.omr. 17). Andra insatser som genomförs är införandet av möjligheten att under sex månader deltidstudera vid sidan av deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin och att förlänga möjligheten till studier i svenska för invandrare från sex månader till tolv månader inom garantin. Av budgetpropositionen framgår också att regeringen avser att göra en satsning på yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskola inom jobb- och utvecklingsgarantin under perioden 2016–2019.

Utskottets uppfattning är att utbildningsinsatser kan bidra till att bryta passivitet genom att individen går från arbetslöshet till utbildning samtidigt som individens kompetens och kunskaper utvecklas. Olika typer av utbildningsinsatser spelar därför en central roll för att nå resultat för personer som står långt från arbetsmarknaden. Det är dock viktigt att framhålla att ytterligare insatser kommer att krävas för att fler arbetslösa ska välja att

studera, varför utskottet välkomnar att regeringen avser att bedriva ett fortsatt analysarbete om insatsernas effektivitet. Därmed kan utskottet dela uppfattningen som framförs i ett par motionsyrkanden om nödvändigheten i utbildningsinsatser. Utskottet är dock övertygat om att regeringens arbete på området bedrivs med detta för ögonen och anser inte att det finns skäl till något initiativ på området. Utskottet noterar i sammanhanget att det är tydligt att regeringen prioriterar den verksamhet som sker på folkhögskolor runtom i landet, men anser inte att det finns skäl att till initiativ om s.k. förrehabilitering på folkhögskola som lyfts i ett motionsyrkande.

Utskottet välkomnar regeringens ambition att ersätta sysselsättningsplaceringar i fas 3 med insatser som utgår mer från varje individs behov och förutsättningar. Systemet med fas 3 är ett exempel på en insats från den tidigare regeringen som inte haft önskad effekt. Utskottet ser positivt på att det i stället införs extratjänster i välfärden som riktas till de långtidsarbetslösa. Extratjänsterna kommer tillsammans med andra insatser inom arbetsmarknadspolitiken att bidra till att fas 3 avvecklas successivt under mandatperioden. Utskottet välkomnar denna utveckling. Utskottet välkomnar vidare att regeringen i budgetpropositionen för 2016 föreslår att ytterligare resurser tillförs mer aktiva och rustande insatser för dem som har varit arbetslösa längst, dvs. mer än 450 dagar i jobb- och utvecklingsgarantin. Det är bra att det inte heller kommer att göras några nya anvisningar av nya individer till dagens sysselsättningsplaceringar.

En anställning med stöd kan bryta en lång period av arbetslöshet och ge individen ny arbetslivserfarenhet och en möjlighet att visa arbetsgivaren sin kompetens och förmåga. Genom att lönesubventionerade anställningar riktas till individer som står långt från arbetsmarknaden ökar antalet sökande som är konkurrenskraftiga om jobben, vilket i förlängningen leder till högre sysselsättning. Utskottet anser följaktligen att subventionerade anställningar har en viktig roll att spela på arbetsmarknaden. Samtidigt ställer sig utskottet bakom det som framförs i ett par motioner om att subventionerade anställningar inte ska utnyttjas på ett otillbörligt sätt. Meningen är att de ska användas just för att ge stöd till individer som annars har svårt att ta sig in eller etablera sig på arbetsmarknaden. När anställningarna sätts i system för egen vinnings skull sker ett otillbörligt utnyttjande.

Utskottet delar också uppfattningen att Arbetsförmedlingens samråd med arbetstagarorganisationerna kan spela en avgörande roll för att motarbeta otillbörligt utnyttjande. Utskottet anser dock inte att det i nuläget finns tillräckliga skäl för att tillföra ytterligare regleringar i Arbetsförmedlingens verksamhet i detta avseende. Det finns inte heller skäl för att införa någon maxgräns för antalet anställda med subventionerad lön. Utskottet kommer dock att fortsätta att noga följa utvecklingen på området och utesluter inte att någon typ av åtgärder för att stävja eventuellt otillbörligt utnyttjande kan bli aktuella framöver.

Kristdemokraterna föreslår att s.k. matchningsanställningar införs fr.o.m. 2017. Utskottet noterar att den tidigare regeringen tillsatte en utredning om

matchningsanställningar och att utredningen efter beslut från den nuvarande regeringen har gått på remiss (dnr A2015/881/A). Utskottet anser att anställningsformen visserligen har intressanta inslag, såsom att det är fråga om en subventionerad anställning som kombinerar arbete med kompetensutveckling och inkluderar socialt och praktiskt stöd för individen på arbetsplatsen. Olika typer av kombinationer av utbildning och arbete är ofta rätt väg att gå för att stödja personer som står långt från arbetsmarknaden. Samtidigt finns det många osäkerhetsfrågor, såsom styrning och kontroll av verksamheten. Utskottet vill avvakta den pågående beredningen av det ovannämnda betänkandet innan förslaget närmare övervägs.

Sammantaget anser utskottet att regeringen för en kraftfull politik till stöd för de som står långt från arbetsmarknaden och för att dessa personer bl.a. inte ska hamna i utanförskap. Utskottet är övertygat om att allteftersom regeringens satsningar på området får full effekt kommer fler positiva resultat att noteras. Utskottet anser inte att det föreligger skäl till något initiativ med anledning av de förslag som behandlas i detta avsnitt, varför motionsyrkandena avstyrks.

Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tillfälliga anställningar inom Samhall AB, ersättningsnivåerna för olika typer av subventionerade anställningar och flexjobb.

Jämför reservationerna 11 (M, C, L, KD) och 12 (SD).

Motionerna

Allianspartierna anför i motion 2015/16:2508 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) att arbetsmarknaden ska rymma även dem som i dag står långt från att få ett jobb. För de som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga erbjuder Samhall AB en trygg anställning till en bra lön, och många blir kvar även när arbetsförmågan har utvecklats och arbete på den reguljära arbetsmarknaden är möjligt. För att öka utflödet föreslås därför att man ska pröva möjligheten att låta Samhall erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget (yrkande 1). Enligt allianspartierna skulle framför allt fler unga på detta sätt kunna bli anställda hos en annan arbetsgivare utan att anställningstryggheten för dem som nu är anställda i Samhall försämras.

Med ett likalydande yrkande menar också Moderaterna i motion 2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. att tillfälliga anställningar borde provas inom ramen för Samhalls grunduppdrag (yrkande 2).

Samhalls viktiga roll som skapare av meningsfulla och utvecklande arbeten för personer med funktionsnedsättning understryks även av Kristdemokraterna i motion 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. Förutsättningarna att introducera framför allt unga till arbetsmarknaden skulle enligt partiet förbättras och fler skulle kunna anställas om Samhall gavs möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar (yrkande 8).

I ett antal enskilda motioner uppmärksammas ersättningsnivåerna för olika typer av subventionerade anställningar. Lars Eriksson (S) anser i motion 2015/16:648 att om Sverige ska nå målet om EU:s lägsta arbetslöshet 2020 är det av yttersta vikt att alla individers inneboende potential tas till vara på ett bättre sätt än i dag. Ett sätt är att öka antalet anställningar med lönestöd, och regeringen bör i sammanhanget se över taket för trygghetsanställningarna. Staffan Danielsson (C) konstaterar i motion 2015/16:3033 att taket för lönebidrag som betalas ut till arbetsgivaren ligger under de lägsta avtalsenliga lönerna. Därmed riskeras också syftet med subventionen, att personer med funktionsnedsättning ska få anställning på den reguljära arbetsmarknaden, varför motionären föreslår att lönebidragen höjs. Per Lodenius och Helena Lindahl (båda C) anför i motion 2015/16:1964 att för många personer med funktionsnedsättning är situationen på arbetsmarknaden kritisk och insatserna har hittills inte räckt till. Motionärerna menar att förutsättningarna för ett högre tak och en indexering av lönestöden behöver ses över och hänvisar bl.a. till den s.k. Funkautredningens förslag (yrkande 1). Samma motionärer vill också se över möjligheten till ett riktat anställningsstöd till arbetsgivare i den ideella sektorn som anställer personer med funktionsnedsättning (yrkande 3).

För att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning vill Helena Bouveng (M) i motion 2015/16:1087 att även mindre företag utan kollektivavtal ska ha möjlighet att använda sig av lönebidragsanställningar.

För de som har väsentligt och permanent nedsatt arbetsförmåga uppmärksammar Carina Herrstedt (SD) i motion 2015/16:2069 s.k. flexjobb, en anställningsform som sedan lång tid funnits i Danmark. Motionären är i och för sig positivt inställd till utfästelsen i regeringsförklaringen 2014 om att införa flexjobb men menar samtidigt att just den modell som regeringen förespråkar inte slagit väl ut, varför den danska motsvarigheten bör övervägas.

Arbetsförmedlingens myndighetsutövning gentemot personer med funktionsnedsättning och därtill angränsande frågor berörs i ett antal motioner. I motion 2015/16:502 anför Edward Riedl (M) att arbetsmarknaden för människor med funktionsnedsättning måste stärkas, vilket bl.a. kan göras genom att man överväger möjligheten att utveckla arbetsförmedlingar som är särskilt inriktade på att ta till vara kompetensen hos människor med funktionsnedsättning. Per Lodenius och Helena Lindahl (båda C) anser i motion 2015/16:1964 att en enda myndighet bör ansvara för genomförandet av allt arbetsmarknadspolitiskt stöd för personer med funktionsnedsättning (yrkande 2). Maria Stockhaus (M) föreslår i motion 2015/16:1354 att delar av strategin för funktionshinderspolitiken bör ses över för att ge fler människor

med funktionsnedsättningar fler och snabbare möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Utskottets ställningstagande

I likhet med vad utskottet framförde senast det behandlade liknande motionsyrkanden om arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning (bet. 2014/15:AU5 s. 20 f.) instämmer det i att personer med funktionsnedsättning inte ska behöva möta en arbetsmarknad som diskriminerar och väljer bort dem. Utskottet välkomnar att situationen för denna grupp uppmärksammas i ett antal motioner även under det aktuella riksmötet. Det är viktigt att det råder en transparens kring den arbetsmarknadspolitik som förs på området och att de insatser som genomförs är väl avvägda.

I slutet av 2014 var drygt 18 300 personer med funktionsnedsättning anställda hos Samhall AB. Antalet anställda ökade under 2014 något jämfört med tidigare år. Utskottet delar den uppfattning som framförs i ett antal motioner om att Samhall har en viktig roll att fylla för att skapa sysselsättning för personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Dessa personer står ofta långt från arbetsmarknaden, och många har svårt att hitta ett arbete utan stöd. Samhall tillgodoser delvis behovet av att tillvarata kompetens och färdigheter hos denna grupp. Utskottet välkomnar därför att regeringen i budgetpropositionen för 2016 särskilt tillför extra resurser för att fler ska kunna få jobb inom Samhall och för att arbetslösheten i målgruppen ska minska. Avsikten är att satsningen sedan ska fortsätta med ökad styrka efterföljande år.

Utskottet anser att det finns skäl att både för denna grupp och för arbetstagarkollektivet i stort värna anställningstryggheten. Det finns inga skäl att begära att regeringen ska vidta några åtgärder på området i enlighet med vad som framförs i motionsförslagen om tillfälliga anställningar.

I fråga om olika typer av lönestöd och vilka arbetsgivare som ska kunna använda sig av dessa vill utskottet först slå fast att tillgången till subventionerade anställningar är central för att öka möjligheterna till anställning för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Utskottet konstaterar att allt fler personer med funktionsnedsättning har lämnat arbetslöshet för arbete under de senaste åren. Det är en utveckling som utskottet självklart välkomnar. I sammanhanget är det dock viktigt att påminna om att ökningen till stor del kan förklaras främst av att antalet arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har ökat markant sedan 2008. Fortfarande ligger andelen arbetslösa med nedsatt arbetsförmåga på mycket höga nivåer jämfört med den genomsnittliga arbetslösheten i Sverige. Behovet av olika typer av insatser för denna grupp människor är alltså fortfarande stort.

Arbetsförmedlingen erbjuder i dag ett flertal lönestöd för att öka chanserna att få jobb för personer med nedsatt arbetsförmåga. För vissa är lönestödet även på sikt en förutsättning för att kunna vara delaktiga i arbetslivet. Nästan

80 000 personer hade vid utgången av 2014 en anställning med lönestöd. Utskottet noterar att regeringen värdesätter olika former av lönestöd som viktiga komponenter på arbetsmarknaden. I linje med det presenterar regeringen i budgetpropositionen för 2016 satsningar för att fler ska kunna ta del av anställningar med lönestöd. Som exempel föreslår regeringen en satsning på särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) så att fler arbetssökande ur gruppen ska kunna få särskilt stöd i processen att hitta ett anpassat arbete men också under introduktionen på arbetsplatsen och en tid efter det att personen fått anställning. Lönestöden föreslås också få ökade medel för att fler ska kunna få ett arbete med stöd. Av budgetpropositionen framgår också att regeringen ser över lönestöden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för att ytterligare förstärka möjligheterna till arbete. Avsikten är att förtydliga regelverket och förstärka insatserna med ett tydligt fokus på alla individers möjlighet till utveckling av sin arbetsförmåga. Frågan bereds i Regeringskansliet och regeringen arbetar vidare med förändringar i de nuvarande lönestöden för att regelverket ska förtydligas och insatserna effektiviseras. Utskottet välkomnar att regeringen för en aktiv politik när det gäller att hitta lämpliga stödformer för personer med funktionsnedsättning. Utskottet anser inte att det finns skäl att ta initiativ till några ytterligare åtgärder på området med anledning av de motioner som behandlas här.

Utskottet har att ta ställning till ytterligare ett antal motionsyrkanden om Arbetsförmedlingens myndighetsutövning gentemot personer med funktionsnedsättning och därtill angränsande frågor samt om att den danska modellen med flexjobb bör övervägas. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att det är uppenbart att regeringen för en ansvarsfull arbetsmarknadspolitik i fråga om insatser som riktar sig mot personer med funktionsnedsättning. Regeringen genomför viktiga satsningar inom området och är ständigt på tå för att utreda och utvärdera tillgängliga insatser för att nå bästa möjliga effekt med en politik som berör en utsatt grupp på arbetsmarknaden. Utskottet anser inte att det finns skäl att med anledning av de aktuella motionsyrkandena föreslå åtgärder som avviker från den linje som regeringen har valt.

Sammantaget kan utskottet konstatera att regeringen är aktiv i sitt arbete för att skapa förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att etablera sig på arbetsmarknaden och att det bl.a. pågår visst översynsarbete. Enligt utskottet finns det därför inte behov av något tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Äldre på arbetsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om äldre på arbetsmarknaden.
Jämför reservation 13 (L).

Motionen

Rätten att bestämma över våra liv, så länge det inte inkräktar på någon annans frihet, anges i partimotion 2015/16:1480 av Jan Björklund m.fl. (FP) som utgångspunkt för en politik som vill öka de äldres självbestämmande och valmöjligheter. I detta ingår bl.a. att motverka att människor i en del yrken tvingas gå i pension tidigare än önskat på grund av hälsoskäl. Forskning bör därför initieras med sikte på kunskap om vilka åtgärder som gör så att människor orkar arbeta längre och därmed förhindra tidiga utträden från arbetslivet (yrkande 4). Liberalerna menar vidare att inom många professioner har den som går i pension värdefull kunskap och erfarenhet som samhället skulle kunna ha nytta av även efter pensioneringen. Därför bör i första hand offentliga arbetsgivare systematiskt undersöka om det finns intresse bland dessa åsrika människor med lång erfarenhet att göra en form av mer begränsad insats efter pensioneringen (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är positivt att vi ser en utveckling i samhället där vi blir allt äldre. I takt med att människor lever allt längre är det för många naturligt att också arbeta högre upp i åldrarna, såväl för lönen det ger som för att man trivs på en arbetsplats och för känslan av att fortfarande göra en värdefull insats. Arbete är grunden för välbefinnande och en garant för att kunna upprätthålla välfärden. Därför är ansvaret för ett arbetsliv som matchar medellivslängden ett ansvar och en angelägenhet som angår hela samhället.

Beträffande äldres situation och deltagande på arbetsmarknaden noterar utskottet att en särskild utredare 2011 fick i uppdrag att bl.a. analysera hur den genomsnittliga pensionsåldern kan höjas och ta fram konkreta förslag till åtgärder för att fler ska kunna arbeta längre (dir. 2011:34). Utredaren överlämnade i april 2013 slutbetänkandet Åtgärder för ett längre arbetsliv (SOU 2013:25) till regeringen. Utredaren föreslår att en s.k. riktålder för pension ska införas med bl.a. följden att den s.k. LAS-åldern höjs från 67 till 69 år från 2016 och därefter anpassas till riktåldern. Andra förslag i utredningen rör bl.a. behovet av forskningsinsatser om samband mellan arbetsmiljö, hälsa och arbetsförmåga, av utvärdering av arbetsmiljöpolitiken och av ökad kunskap om frågor som rör åldersdiskriminering. Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom ramen för den översyn av pensionssystemet som initierats av den s.k. Pensionsgruppen, med företrädare för partierna bakom pensionsöverenskommelsen.

Utskottet noterar att Pensionsgruppen i mars 2014 träffade en överenskommelse om vissa förändringar i pensionsöverenskommelsen. I överenskommelsen uppges att Pensionsgruppen kommer att fortsätta att arbeta med åtgärder som förlänger arbetslivet. Sådana åtgärder bör enligt gruppen vidtas i dialog med arbetsmarknadens parter. I linje med det hade Pensionsgruppen i juni 2015 ett seminarium med arbetsmarknadens parter om

ett längre arbetsliv. Utskottet kommer att följa Pensionsgruppens vidare arbete med stort intresse.

Vidare delar utskottet regeringens uppfattning att arbetslivsforskningen behöver stärkas. Det är därför välkommet att regeringen avsätter särskilda medel under perioden 2016–2018, till Forte och Arbetsmiljöverket, för att finansiera forskning om bl.a. arbetsmiljön i kvinnodominerade sektorer samt kvinnors arbetsrelaterade ohälsa.

I fråga om att tillvarata kunskapen hos personer med lång erfarenhet från arbetsmarknaden delar utskottet uppfattningen som framförs i motionen att dessa personer kan utföra samhällsnyttiga insatser även efter pensioneringen. Utskottet noterar att det finns många verksamheter där detta görs redan i dag, inte minst inom den offentliga verksamheten. Utskottet konstaterar därför att dagens system inte sätter upp hinder för arbetsgivare att använda den kompetens som finns hos det som Liberalerna kallar åsrika människor och att detta även görs i olika utsträckning inom olika områden. Utskottet anser inte att det finns skäl att därutöver föreslå något initiativ till regeringen med krav på hur vissa arbetsgivare ska agera i denna fråga.

Därmed finner utskottet inget behov av att vidta åtgärder med anledning av de framställda motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Sociala företag som en del av arbetsmarknadspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. inrättande av ett särskilt program vid Arbetsförmedlingen och regelförenkling.

Jämför reservation 14 (M).

Motionerna

Moderaterna beskriver i motion 2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. den splittrade bild som möter de sociala företagen när de ska söka finansiering för sin verksamhet – det kan handla om olika typer av stöd från Arbetsförmedlingen eller om överenskommelser med kommunen och Arbetsförmedlingen när det gäller individer som får exempelvis rehabilitering. De många olika programmen och ersättningsformerna innebär svårigheter att planera verksamheten eftersom avtalen ofta omfattar korta tidsintervall. För att kunna överblicka förutsättningarna för att bedriva social företagsverksamhet anser Moderaterna därför att det borde inrättas ett särskilt program vid Arbetsförmedlingen (yrkande 3).

Annelie Karlsson och Thomas Strand (båda S) lyfter i motion 2015/16:1019 fram medlems- och samhällsnyttan som viktiga drivkrafter bakom det sociala företagandet. Verksamheten skulle kunna bli ett komplement till andra

arbetsmarknadspolitiska insatser, inte minst för att den breddar arbetskraftsutbudet genom att personer med funktionsnedsättning får en chans att vara den resurs i samhället som de verkligen är (yrkande 1). I sammanhanget vill motionärerna också att regeringen överväger möjligheterna att verka för att öka legitimiteten hos arbetsintegrerande sociala företag (yrkande 6).

Saila Quicklund (M) menar i motion 2015/16:1896 att det är angeläget att regeringen förenklar regelverket och förutsättningarna för de sociala företagen. Motionären pekar bl.a. på svårigheten att kombinera lönebidrag och socialt företagande eftersom personer med lönebidrag inte får ha väsentligt inflytande över verksamheten.

Penilla Gunther (KD) betonar i motion 2015/16:882 handledarnas och verksamhetsledarens betydelse för de sociala företagens verksamhet, bl.a. när medarbetarna behöver extra stöd i kontakter med myndigheter. Svårigheter att tjäna ihop medel till deras löner gör att motionären vill införa ett särskilt handledarstöd för personer som arbetar på arbetsintegrerande sociala företag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat motionsyrkanden om olika aspekter av sociala företag vid upprepade tillfällen, senast i betänkande 2014/15:AU5 (s. 25 f.). Det finns i dag mer än 300 arbetsintegrerande sociala företag. Företagen kan vara av olika karaktär där arbetsinsatsen i hög grad anpassas till medarbetarnas förmåga och behov av stöd. Majoriteten av medarbetarna i arbetsintegrerande sociala företag är personer som t.ex. på grund av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, långtidssjukskrivning eller långtidsarbetslöshet inte har fått möjlighet att etablera sig på eller har förlorat kontakten med arbetsmarknaden.

Utskottet står fast vid sin tidigare framförda uppfattning att sociala företag är en viktig aktör i arbetsmarknadspolitiken. Sociala företag kan underlätta inträdet i arbetslivet för de människor som bedöms ha svårast att klara konkurrensen på den reguljära arbetsmarknaden. Vidare kan de sociala företagen bidra till att integrera människor i samhället och arbetslivet. Genom sociala företag kan även de personer som står längst från arbetsmarknaden få möjlighet att bli entreprenörer och företagare.

Mot denna bakgrund är det glädjande att regeringen är tydlig med att de arbetsintegrerande sociala företagen även i fortsättningen ska ha en viktig roll inom arbetsmarknadspolitiken. Arbetsmarknadsministern har bl.a. i interpellationsdebatter varit tydlig med att det är regeringens avsikt att föra en politik som gör att arbetsintegrerande sociala företag kan växa och anställa fler och också gör att fler företag kan skapas. Arbetsmarknadsministern har också fört samtal med ett antal arbetsintegrerande sociala företag för att diskutera insatser om hur de ser sin roll när det gäller avskaffandet av fas 3. Regeringen öppnade redan i slutet av 2014 för att arbetsintegrerande sociala företag som arbetar med att få långtidsarbetslösa i jobb ska ha en fortsatt viktig roll när fas

3 avvecklas successivt. Det handlar om att ge de personer som står längst från arbetsmarknaden en väg tillbaka, med riktiga arbetsuppgifter.

Regeringen har även förklarat att den arbetar med att identifiera de eventuella insatser som krävs för att de arbetsintegrerande sociala företagen även i fortsättningen ska ha en viktig roll i arbetsmarknadspolitiken. Utskottet noterar vidare att regeringen även framöver avser att involvera de arbetsintegrerande sociala företagen själva i arbetet genom att bjuda in till en dialog om hur regeringen ska kunna göra det lättare för dem att växa och utvecklas. Utskottet välkomnar den aktiva politik som regeringen bedriver i fråga om de sociala företagens roll inom arbetsmarknadspolitiken.

Arbetsförmedlingen är en av flera aktörer som har en viktig roll för utvecklingen av de sociala företagens roll. Det finns många möjligheter för Arbetsförmedlingen att anpassa insatser och program som passar för utveckling och sysselsättning i sociala företag. Arbetsförmedlingen tar också som en av flera aktörer ansvar för att informera om förutsättningarna för socialt företagande, inte minst på webbplatsen Sofisam som bl.a. innehåller en handbok om samarbetet mellan myndigheter och arbetsintegrerande sociala företag. Vidare har Arbetsförmedlingen beslutat att utreda möjligheterna att låta fler grupper av arbetssökande omfattas av vad de sociala företagen kan erbjuda samt att inventera vad som krävs för att stödja arbetsintegrerande sociala företag på bästa sätt. Utskottet välkomnar det arbete som görs på myndighetsnivå för att stödja sociala företag och ser inget behov av att t.ex. inrätta ett särskilt program vid Arbetsförmedlingen, som Moderaterna föreslår.

Sammantaget kan utskottet konstatera att regeringen för en aktiv politik på området och att visst arbete pågår med att identifiera ytterligare önskvärda insatser. Därmed anser utskottet att det inte finns skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Egenanställning som en del av arbetsmarknadspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om informationsinsatser och utveckling av egenanställning.

Jämför reservation 15 (M).

Motionerna

Moderaterna påtalar i motion 2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. de många fördelarna med egenanställning, inte minst för personer som står utanför arbetsmarknaden, t.ex. nyanlända flyktingar som snabbt kan börja arbeta utan att lära sig allt om att driva eget företag. Att inte fler utnyttjar

möjligheten att bli egenanställda beror bl.a. på brist på information. Ett särskilt uppdrag bör enligt partiet därför ges till Arbetsförmedlingen att informera om egenanställning som ett alternativ till möjligheten att starta eget. Information behövs också om vad som gäller i fråga om att kombinera egenanställning med ersättning från arbetslöshetsförsäkringen (yrkande 15).

Förslag om att öka Arbetsförmedlingens informationsinsatser angående egenanställning framförs även i motion 2015/16:263 (yrkande 2) av Rickard Persson (MP). Désirée Pethrus (KD) anser i motion 2015/16:1502 att det finns ett stort behov av att sprida kunskap om anställningsformen bland allmänheten men också inom Arbetsförmedlingen (yrkande 1).

Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C) anser i motion 2015/16:1373 att anställningsformen egenanställning behöver utvecklas för att kunna bli ett viktigt verktyg mot arbetslöshet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat frågor om egenanställda i olika former ett flertal gånger, senast i betänkande 2014/15:AU5 (s. 26 f.). Vad utskottet tidigare anfört gäller överlag fortfarande.

Utskottet vill dock framhålla att det anser att det är viktigt att människor ska kunna starta och driva företag och förverkliga sina drömmar och affärsidéer. Nya branscher och affärsmodeller innebär också möjligheter till nya jobb. Det är därför viktigt med ett gynnsamt företagsklimat. Regeringen gör, bl.a. via Tillväxtverket och det statliga bolaget Almi Företagspartner AB, en rad insatser med syfte att göra det enkelt att starta och driva företag och få befintliga företag att växa. Det handlar exempelvis om regelförenkling, rådgivning och finansieringsinsatser. Samtidigt anser utskottet att det är viktigt att vara uppmärksam på om nya former på arbetsmarknaden kan medföra en risk för att man kringgår anställningsskyddet eller arbetsgivarens ansvar i olika situationer. Det är centralt att det råder förutsägbara och trygga förhållanden på den svenska arbetsmarknaden. Utskottet avser att följa utvecklingen av egenanställningsföretag och andra nya sätt att arbeta, men delar inte bedömningen som framförs i olika motioner om att det finns skäl att se över regelverket eller göra några särskilda informationssatsningar om egenanställning.

Utskottet uppmärksammar även att frågan om uppdragstagares ställning i arbetslöshetsförsäkringen har varit föremål för utredningsarbete inom ramen för den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Slutbetänkandet Mer trygghet och bättre försäkring (SOU 2015:21) överlämnades till regeringen i mars 2015. Utredningen har remitterats och utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2016 förklarar att den avser att återkomma till utredningens förslag.

Därmed finner utskottet inget behov av att vidta åtgärder med anledning av de framställda motionsyrkandena, som därför avstyrks.

En allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Jämför reservation 16 (KD).

Motionerna

Kristdemokraterna anser i motion 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. att på samma sätt som andra trygghetsförsäkringar bör arbetslöshetsförsäkringen vara tillgänglig för alla, och därför föreslår de att den ska bli allmän och obligatorisk (yrkande 13 i denna del).

Även Edward Riedl (M) talar i motion 2015/16:2514 för en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och föreslår att möjligheten ses över.

Utskottets ställningstagande

Som argument för en obligatorisk försäkring brukar det anföras att eftersom alla arbetstagare är med och finansierar den största delen av försäkringen genom arbetsmarknadsavgiften bör alla också omfattas av ett standardskydd vid arbetslöshet. I fråga om den inkomstrelaterade ersättningen skulle ett obligatorium innebära att både arbetstagare med hög och arbetstagare med låg risk för arbetslöshet är med och bidrar till den finansiering som arbetslöshetskassornas medlemmar nu står för.

Till nackdelarna med ett obligatorium, vilka också har påtalats av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen, hör att en sådan försäkring kan bli svår att administrera, att det är en dyr reform, att det kan bli komplicerat att hantera uppbörden och att grupper med låg eller ingen risk för arbetslöshet blir överförsäkrade. Kommittén gör bedömningen att den nuvarande ordningen – enligt den s.k. Gentmodellen som består av en grundförsäkring och en frivillig försäkring – i stora drag är ändamålsenlig och väl fungerande och därför bör bestå (jfr SOU 2015:21 s. 792).

Som tidigare framförts (senast i bet. 2014/15:AU7) anser också utskottet att man bör behålla den nuvarande ordningen, som främjar en hög facklig organisationsgrad, bidrar till en väl fungerande arbetsmarknadsmodell och medverkar till en väl fungerande lönebildning. Liksom kommittén menar utskottet att en ökad grad av obligatorium inte på något väsentligt sätt skulle bidra till att minska de nuvarande problemen med försäkringsskyddet. Det är viktigt att framhålla att den stora och växande andelen arbetslösa som är oförsäkrade inte skulle minska. Rätten till ersättning beror inte på om försäkringen är frivillig eller obligatorisk utan på kvalifikationsvillkoren i försäkringen.

Därmed och med hänvisning till den pågående beredningen av kommitténs betänkande avstyrks motionsyrkandena.

Kvalifikationsvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvalifikationsvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet hänvisar till pågående arbete. Jämför särskilt yttrande 7 (KD).

Motionerna

För att fler personer, inte minst de som arbetar på deltid, arbetar på oregelbundna tider eller har olika arbetsgivare, ska få rätt till ersättning föreslår Kristdemokraterna i motion 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. att arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen ersätts med ett inkomstvillkor. Nivån på inkomstvillkoret bör enligt partiet motsvara den nivå där skyldighet att betala avgift till arbetslöshetskassa infaller (yrkande 13 i denna del).

I motion 2015/16:2154 av Lars Eriksson m.fl. (S) uppmärksammas den sjunkande täckningsgraden i relation till de förändringar som genomfördes under den borgerliga regeringsperioden, exempelvis de höjda och differentierade egenavgifterna som särskilt drabbar utsatta yrkesgrupper med risk för hög arbetslöshet. Därför krävs det enligt motionärerna en omfattande översyn av arbetslöshetsförsäkringen.

Jan-Olof Larsson (S) anför i motion 2015/16:2309 att en översyn av det nuvarande regelverket bör göras så att en arbetslös person som samtidigt också är ideellt arbetande ledamot i en bolagsstyrelse anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

Utskottets ställningstagande

Vem som ska kunna få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen är som utskottet tidigare påtalat en grundläggande frågeställning (jämför bet. 2014/15:AU7). Utskottet anser, liksom socialförsäkringsutredningen anförde i sitt slutbetänkande, att det ökande antalet oförsäkrade och underförsäkrade arbetslösa är ett problem (SOU 2015:21, s. 800). Förutom att belastningen på det kommunala ekonomiska biståndet ökar, omfattas sökande som inte får statlig ersättning i mindre utsträckning av de styrmedel som reglerna i arbetslöshetsförsäkringen, aktivitetsstödet och den statliga arbetsmarknadspolitiken innebär. Vinsten av att öppna arbetslöshetsförsäkringen så att fler arbetslösa blir berättigade till ersättning måste dock vägas mot risken för att villkoren i försäkringen kan bli alltför generösa.

Utskottet välkomnar att regeringen i budgetpropositionen för 2016 anger att ett arbete ska inledas för att se över arbetslöshetsförsäkringen i syfte att underlätta för fler att kvalificera sig för och ansluta sig till den.

Mot denna bakgrund, och i avvaktan på beredningen av kommitténs betänkande, finner utskottet ingen anledning till att riksdagen nu bör ta något initiativ på området. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den s.k. deltidsbegränsningen. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Bakgrund

Arbetsmarknadsutskottet konstaterade i maj 2011 att den begränsning i arbetslöshetsförsäkringen som gällt sedan 2008 medförde en orimlig valsituation efter 75 dagar när det inte betalas ut någon ersättning (bet. 2010/11:AU9). Valet stod då enligt utskottet mellan att avstå från en stor del av försörjningen eller att tacka nej till ett arbete och bli arbetslös på heltid. Vidare delade utskottet de bedömningar som gjordes i Långtidsutredningens huvudrapport om att det troligen finns ”välfärdsvinster kopplade till en längre ersättningsperiod för deltidsarbetslösa än vad som är fallet i dag. Sannolikt lönar det sig för lite för de heltidsarbetslösa att ta ett deltidsarbete i nuläget” (SOU 2011:11 s. 180). Mot denna bakgrund föreslog utskottet att riksdagen som sin mening skulle ge regeringen till känna att den skulle se över försäkringens regelverk så att det inte diskriminerar deltidsarbetslösa (2010/11:AU9 s. 24). Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag (rskr. 2010/11:279).

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen föreslår i sitt slutbetänkande att dagens deltidsbegränsning ersätts med en begränsning som innebär att till en person som utför eller deklarerar deltidsarbete lämnas ersättning under sammanlagt längst 60 veckor för varje ersättningsperiod (SOU 2015:21 s. 868). Som skäl till förslaget anges bl.a. att utformningen av dagens begränsning har lett till för kort omställningstid för dem som arbetar i liten omfattning. Den begränsning som föreslås innebär bl.a. att omställningstiden blir lika lång för samtliga deltidsarbetslösa oavsett deltidsarbetets omfattning.

Motionerna

Jennie Nilsson m.fl. (S) konstaterar i motion 2015/16:1405 att arbetslivets delvis orättvisa villkor gör att kvinnodominerade yrken ofta inte värderas lika högt som de mansdominerade, liksom att kvinnor ofta tvingas acceptera en

deltids- eller visstidsanställning. Detta i kombination med ett regelverk infört under en moderatledd regering som uppmuntrar till att gå ut i hel arbetslöshet i stället för att jobba den deltid som erbjuds, gör att motionärerna uppmanar regeringen att se över arbetslöshetsförsäkringen utifrån kvinnors och mäns olika villkor.

Linus Sköld m.fl. (S) pekar i motion 2015/16:995 på att deltidsbegränsningen infördes med syftet att öka pressen på arbetsgivarna att erbjuda arbetstagarna heltidsanställningar. Men eftersom effekten uteblev drabbas de enskilda arbetstagarna, inte minst kvinnor med otrygga anställningar, som efter 75 ersättningsdagar hänvisas till att avstå från jobb eller avstå från arbetslöshetsförsäkring, varför motionärerna vill att regeringen gör en översyn av regelverket.

Ett yrkande om att lösa problemen med den nuvarande begränsningen framförs även i motion 2015/16:456 av Marianne Pettersson (S) som menar att för de som har kortare deltider lönar det sig nästan inte att arbeta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att en begränsning av möjligheten att få ersättning vid deltidsarbetslöshet är nära kopplad till frågan om hur deltidsarbete ska värderas. Ska det uppmuntras eller i möjligaste mån undvikas? Ger deltidsanställningar större chanser till heltidsarbete eller riskerar de att bli en återvändsgränd? Enligt forskning på området är det rimligt att förvänta sig att korta perioder av deltidsarbete fungerar som en språngbräda till heltidssysselsättning (Cockx m.fl. 2013, Spector 2014).

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen anför i sitt slutbetänkande att för att undvika inlåsnings effekter som i praktiken leder till att arbetslöshetsförsäkringen blir en deltidssubvention är det önskvärt att ha ett färre antal deltidsdagar jämfört med antalet heltidsdagar. Den gällande begränsningen har dock enligt kommittén lett till för kort omställningstid för dem som arbetar i liten omfattning. Utskottet delar denna bedömning och anser att ersättningen till de som arbetar mycket och de som arbetar lite bör harmoniseras.

Enligt kommitténs förslag ska en person som deltidsarbetar få ersättning under sammanlagt längst 60 veckor för varje ersättningsperiod. Det innebär att omställningstiden blir lika lång för samtliga deltidsarbetslösa oavsett deltidsarbetets omfattning. Omställningstiden med deltidsarbete blir dessutom lika lång som omställningstiden för en person som är arbetslös på heltid, eftersom det motsvarar den tid det tar att förbruka 300 ersättningsdagar vid heltidsarbetslöshet.

Utskottet, som tidigare tagit ställning till kommitténs förslag och då funnit det väl avvägt och rimligt, finner ingen anledning att nu ändra uppfattning (jämför bet. 2014/15:AU7). Det är också viktigt att regeringen hör samman riksdagens tidigare tillkännagivande i frågan. Utskottet vill dock avvakta den

pågående beredningen av kommitténs förslag och avstyrker därför motionsyrkandena.

Arbetslöshetsförsäkringen för egenanställda, företagare och studerande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om egenanställda, företagare och studerande.

Motionerna

Désirée Pethrus (KD) anför i motion 2015/16:1502 att anställningsformen egenanställning rymmer många möjligheter, inte minst för de som står långt från arbetsmarknaden. Till utmaningarna på området hör att reglerna för arbetslöshetsförsäkring inte är förutsägbara i detta avseende – ska de egenanställda betraktas som anställda eller företagare? I ett antal fall har arbetslöshetskassorna gjort olika bedömningar och motionären vill därför att regleringen tydliggörs så att förutsägbarheten ökar (yrkande 2).

Otydligheten kring de egenanställdas rätt till arbetslöshetsförsäkring uppmärksammas även i motion 2015/16:263 av Rickard Persson (MP). Den lösning som föreslagits av socialförsäkringsutredningen är inte tillfredsställande menar motionären, varför regeringen bör klargöra att egenanställningen ska vara likställd andra anställningar i detta avseende (yrkande 1).

För att fler ska våga satsa på den möjlighet som egenanställningen innebär föreslår Solveig Zander (C) i motion 2015/16:2374 att regeringen ser över de egenanställdas möjlighet till arbetslöshetsförsäkring vid deltidsarbetslöshet.

I motion 2015/16:934 pekar Rickard Nordin (C) på den otydlighet som finns när det gäller företagarnas möjligheter att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Detta skapar osäkerhet och svaga incitament för den som är arbetslös att starta företag och är enligt motionären en snedvridning som borde ses över (yrkande 1).

Johanna Haraldsson och Teresa Carvalho (båda S) anser i motion 2015/16:858 att det borde ges fler möjligheter att göra sig anställningsbar under perioder av arbetslöshet. Att studera hör till de bästa sätten att öka möjligheterna att få ett jobb, varför regeringen bör se över möjligheten att kombinera studier med ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har flera gånger (senast i bet. 2014/15:AU7) behandlat egenanställdas roll inom arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet hänvisade då till den bedömning som görs i socialförsäkringsutredningen slutbetänkande, att reglerna i detta avseende kan uppfattas som komplicerade och rymmande

många tolkningsmöjligheter. Kommittén framför vidare att det förhållandet att försäkringen i många avseenden utgår från den fasta heltidsanställningen innebär att reglerna är mindre väl anpassade för andra anställningsformer. Det ökande antalet uppdragstagare, och på senare år egenanställda, späder enligt kommittén på dessa svårigheter.

När det gäller företagare uppmärksammar kommittén att det kan finnas fler oklarheter och tillämpningsproblem än de som rör uppdragstagare. Kommittén anser dock inte att det är någon framkomlig väg att undanröja de oklarheter i arbetslöshetsförsäkringen som berörts genom ytterligare författningsregler. Intresset av ökad tydlighet i lagbestämmelser behöver vägas mot intresset av att kunna ta hänsyn till varierande omständigheter som förekommer i situationer som bestämmelserna avses reglera. Enligt kommittén bör oklarheterna både när det gäller uppdragstagare och företagare hanteras inom ramen för de förslag som läggs fram om en ökad likformighet i rättstillämpningen inom arbetslöshetsförsäkringen, bl.a. att en myndighet ska besluta om allmänna råd eller lämna besked i konkreta tolkningsfrågor efter ansökan av arbetslöshetskassor (SOU 2015:21 s. 964–967).

Beträffande möjligheten att kombinera studier med ersättning från arbetslöshetsförsäkringen konstaterar utskottet att socialförsäkringsutredningen gör bedömningen att arbetslöshetsförsäkringen försäkrar inkomstbortfall vid förlorat förvävsarbete, varför studier inte kan ligga till grund för arbetslöshetsersättning. Arbetslöshetsförsäkringen är alltså inte en försäkring mot arbetslöshet. Samtidigt inser kommittén att avsaknaden av en ersättning efter studier kan innebära problem på så sätt att nytexaminerade kan tvingas acceptera arbeten som de är överkvalificerade för. Kommittén anser att frågan om försörjningen mellan studier och arbete är viktig och förordar därför att ett s.k. matchningslån, som föreslagits av Sacos studentråd, utreds vidare (SOU 2015:21 s. 930–935).

Mot denna bakgrund, och i avvaktan på beredningen av kommitténs betänkande, avstyrks motionsyrkandena.

Reservationer

1. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

a) Anslagen för 2016

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 enligt reservanternas förslag i bilaga 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2239 av Magnus Persson m.fl. (SD), bifaller delvis proposition 2015/16:1 utgiftsområde 14 punkt 7 och avslår motionerna 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 1, 7 och 13 i denna del, 2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 6, 2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 4, 2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 8–10, 2015/16:2509 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 14, 2015/16:3176 av Annika Qarlsso m.fl. (C), 2015/16:3215 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 1 och 3–5, 2015/16:3230 av Fredrik Malm m.fl. (FP) yrkande 1 och 2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 39, 40 och 42.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

=Utskottet.

Ställningstagande

I Sverigedemokraternas budget för 2016 stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Sverigedemokraterna avvisar flertalet av regeringens förslag som vi menar slår mot sysselsättningen, när det bl.a. gäller förändringarna i husavdraget, jobbskatteavdraget och löneskatten för äldre.

Sverigedemokraterna har följt den politiska utvecklingen på området under hösten och har bl.a. framfört kritik mot överenskommelsen om flyktingsituationen som träffats mellan regeringen och de fyra allianspartierna eftersom de åtgärder som föreslås inte kan anses vara tillräckliga och i vissa fall enligt vår mening är direkt skadliga. Till dessa hör bl.a. att yrkesintroduktionsanställningar ska kunna gälla även arbetsgivare utan

kollektivavtal, vilket riskerar att föra med sig lönedumpning. Över huvud taget anser Sverigedemokraterna att det förs en ansvarslös migrations- och integrationspolitik som vi arbetar för att förändra bl.a. genom att verka för en folkomröstning om invandringen.

Inom arbetsmarknadspolitiken måste det till satsningar som leder till verkliga jobb i stället för låtsasjobb inom olika program. Vi motsätter oss de stora satsningarna på traineejobb och extratjänster, vilket ger nödvändigt utrymme för andra och viktigare reformer.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen menar Sverigedemokraterna att den i dag inte fungerar tillfredsställande i meningen att alltför få får ut 80 procent av sin tidigare inkomst. Det får till konsekvens att den som blir arbetslös inte ges möjlighet att fokusera på att söka jobb. Sverigedemokraterna ställer sig bakom den höjning av ersättningsnivåerna som regeringen har drivit igenom, men vi vill förstärka funktionen som omställningsförsäkring och föreslår därför en starkare ersättning i början av perioden i kombination med en snabbare avtrappning. Som en konsekvens höjs anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd.

Vidare vill Sverigedemokraterna på sikt slopa fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin. För deltagare i fas 3 som har en funktionsnedsättning kommer det att behövas ett särskilt stöd, och Sverigedemokraterna föreslår en höjning av taket för lönestödet i enlighet med Funkautredningens slutsatser och subventionerade föreningsjobb. Inom anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall öronmärks medel för dessa satsningar.

Föreningsjobb föreslås också för att öka samhällsnyttan och bekämpa långtidsarbetslösheten och ungdomsarbetslösheten. Vi avser att under en försöksperiod på fyra år avsätta 1 miljard kronor i stimulansbidrag till kommunerna för detta ändamål. Målsättningen är att via lönesubvention kunna erbjuda kollektivavtalsenliga löner upp till 75 procent av heltid.

Starta-eget-bidrag har som arbetsmarknadspolitisk åtgärd lovordats av bl.a. Riksrevisionen som en av de bästa sysselsättningsskapande åtgärder som finns inom det arbetsmarknadspolitiska området. Trots programmets goda resultat finns en begränsande generell 25-årsgräns, och stödet ges bara i sex månader. Åldersgränsen medger vissa undantag, bl.a. för nyanlända invandrare, men Sverigedemokraterna anser att 25-årsgränsen är för högt satt och tidsgränsen för snävt tilltagen. Åldersgränsen för att kunna få starta-eget-bidrag bör därför sänkas till 20 år, och insatsens maximala längd bör utökas till nio månader.

Sverigedemokraterna vill se en höjd ambitionsnivå på arbetsmiljöområdet och föreslår att anslaget för Arbetsmiljöverket höjs och att en satsning görs för att motverka hot och våld och för information om systematiskt arbetsmiljöarbete. Sverigedemokraterna vill också inrätta ett nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö. Viktiga satsningar görs också på fortbildning av fler skyddsombud, liksom på utbildningsinsatser om trakasserier och mobbning på arbetsplatserna. För flera av de ovannämnda satsningarna på arbetsmiljöområdet uppförs nya anslag.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker vi motion 2015/16:2239 av Magnus Persson m.fl. (SD) och tillstyrker delvis prop. 2015/16:1 utgiftsområde 14 punkt 7. Vi tillstyrker vidare regeringens förslag om bemyndiganden enligt prop. 2015/16:1 utgiftsområde 14 punkterna 1-6. Övriga förslag avstyrks.

2. Framtidens arbetsmarknad, punkt 2 (M)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1 och avslår motionerna 2015/16:80 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4, 2015/16:746 av Rasmus Ling (MP) yrkande 2, 2015/16:2368 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 3, 2015/16:2630 av Maria Malmer Stenergard och Sofia Fölster (båda M) yrkande 2, 2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 12 och 2015/16:2804 av Valter Mutz m.fl. (MP).

Ställningstagande

Sverige är ett av världens mest globaliserade och exportberoende länder. Det gör att svenska företag ständigt befinner sig under ett mycket hårt konkurrenstryck. Under de senaste decennierna har tiotusentals arbetstillfällen försvunnit när svenska företag har förlagt sin produktion till länder där arbetskraftskostnaderna är lägre.

Med ett ökat omvandlingstryck i ekonomin, inte minst i ljuset av den tilltagande digitaliseringen, ställs allt större krav på arbetsmarknadens omställningsförmåga. Vi anser att Sveriges konkurrenskraft behöver stärkas så att fler nya jobb kan växa fram där gamla försvinner. Men det behöver också bli enklare för fler att vidareutbilda sig och komplettera sina kunskaper i takt med att arbetsmarknaden förändras. Bättre omställningsmöjligheter behövs också för att möjliggöra ett längre arbetsliv. I en tid av högt omvandlings- och konkurrenstryck krävs därför bättre möjligheter och drivkrafter för människor att ställa om och anpassa sin kompetens efter arbetsmarknadens efterfrågan, men också att arbeta längre.

Regeringens satsningar på bl.a. utbildningsområdet och i form av kraftigt höjd arbetslöshetsersättning är både otillräckliga och ogenomtänkta.

Vi anser, med bifall till motion 2015/16:2275 (M) yrkande 1, att regeringen bör vidta åtgärder för att förbättra möjligheterna till omställning på arbetsmarknaden i enlighet med vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Framtidens arbetsmarknad, punkt 2 (C)

av Annika Qarlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2368 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 3 och avslår motionerna 2015/16:80 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4, 2015/16:746 av Rasmus Ling (MP) yrkande 2, 2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1, 2015/16:2630 av Maria Malmer Stenergard och Sofia Fölster (båda M) yrkande 2, 2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 12 och 2015/16:2804 av Valter Mutt m.fl. (MP).

Ställningstagande

Förutsättningarna för jobbtillväxt ser olika ut för olika människor och på olika orter. Att pressa in alla människor och orter i samma mall är inte rätt väg att gå. Vi bör i stället låta människor söka sin egen lycka, utvecklas efter eget huvud och nå sin egen fulla potential. När nya jobb skapas, läggs grunden för ett minskat utanförskap och mer skatteintäkter som kan användas till vård av våra äldre och skolgång till våra barn.

Genom att ställa sig bakom regeringens politik har utskottsmajoriteten valt en väg som begränsar möjligheterna till att skapa jobb hos småföretag. Regeringens satsningar på området och tomma ord om en aktiv näringspolitik är inte tillräckliga åtgärder för skapa sysselsättning för ungdomar, nyanlända, långtidsarbetslösa och alla andra som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Jag anser, med bifall till motion 2015/16:2368 (C) yrkande 3, att regeringen bör ta initiativ till en jobbpakt för småföretagen som låter ungdomar, nyanlända och långtidsarbetslösa kombinera arbete med utbildning och handledning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Framtidens arbetsmarknad, punkt 2 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 12 och avslår motionerna 2015/16:80 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4, 2015/16:746 av Rasmus Ling (MP) yrkande 2, 2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1, 2015/16:2368 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 3, 2015/16:2630 av Maria Malmer Stenergard och Sofia Fölster (båda M) yrkande 2 och 2015/16:2804 av Valter Mutth m.fl. (MP).

Ställningstagande

Sverige behöver en öppnare arbetsmarknad med lägre trösklar till jobb och modernare arbetsrätt för att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Det måste bli billigare, inte dyrare att anställa. Vi måste öppna upp en arbetsmarknad för fler enkla jobb. Jobbskapande åtgärder såsom RUT-reformen måste utvecklas, inte försämrats. Det är välkommet att riksdagen nyligen beslutat att avskaffa vårdnadsbidraget, som bidrar till att utestänga utrikes födda kvinnor från arbetsmarknaden. Men fler åtgärder behövs.

Regeringen satsar på utrikes födda med utbildning. Majoriteten av dem som nu flyr till Sverige har dock en lägre utbildningsnivå. Dessa människor kommer inte att hjälpas av aldrig så bra system för validering eller av regeringens snabbspår. De behöver en politik som ger dem möjlighet till utbildning, men framför allt behövs en politik som sänker trösklarna in till den svenska arbetsmarknaden. Jag anser att det är avgörande att fokusera på hur fler jobb kan skapas och hur trösklarna in till den svenska arbetsmarknaden kan sänkas.

Jag anser, med bifall till motion 2015/16:2782 (FP) yrkande 12, att regeringen bör ta initiativ till att genomföra nödvändiga reformer som sänker trösklarna in till den svenska arbetsmarknaden och som öppnar upp denna arbetsmarknad för alla. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 3 (M)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 5 och 2015/16:3215 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 2 och avslår motionerna 2015/16:712 av Lars-Arne Staxäng (M), 2015/16:1272 av Jan Ericson (M), 2015/16:1329 av Margareta Cederfelt (M), 2015/16:1349 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1–3, 2015/16:1457 av Erik Bengtzboe (M) yrkande 2, 2015/16:1668 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M), 2015/16:1762 av Johan Hultberg (M), 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 5, 2015/16:2680 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 11, 2015/16:2806 av Jabar Amin (MP), 2015/16:2968 av Roland Utbult (KD) och 2015/16:2982 av Per Åsling (C).

Ställningstagande

En av de största utmaningarna inom arbetsmarknadspolitiken är att få en väl fungerande Arbetsförmedling. I dag finns det brister i effektivitet, kontroll och måluppfyllelse. Fortfarande förmedlas det för få jobb i förhållande till alla de miljarder som myndigheten förfogar över. Förtroendet för Arbetsförmedlingen är lågt såväl bland arbetssökande som arbetsgivare. Under kommande år kommer arbetslösheten att sjunka. Men en större andel av de sökande kommer att tillhöra grupper som står längre från arbetsmarknaden, inte minst många nyanlända.

För att Arbetsförmedlingen ska klara av sitt matchningsuppdrag behöver verksamheten både effektiviseras och moderniseras. Arbetsförmedlingen måste utveckla sin verksamhet så att den bättre svarar upp mot dagens arbetsmarknad, bl.a. genom bättre arbetsgivarkontakter och en digitalisering av myndighetens verksamhet. Ett omfattande reformarbete behövs för att myndigheten ska bli den matchningsaktör som den svenska arbetsmarknaden behöver och som de svenska skattebetalarna förtjänar.

Vi anser inte att det förnyelsearbete som pågår inom Arbetsförmedlingen eller Statskontorets uppdrag med att analysera myndigheten är tillräckliga åtgärder för att omvandla Arbetsförmedlingen till en effektiv och modern myndighet. Det behövs ytterligare åtgärder.

Vi anser, med bifall till motionerna 2015/16:2275 (M) yrkande 5 och 2015/16:3215 (M) yrkande 2, att regeringen bör vidta åtgärder för att effektivisera och modernisera Arbetsförmedlingens i enlighet med vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 3 (KD)

av Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkänner detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 5 och 2015/16:2680 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 11, bifaller delvis motionerna 2015/16:712 av Lars-Arne Staxäng (M), 2015/16:1272 av Jan Ericson (M), 2015/16:1329 av Margareta Cederfelt (M), 2015/16:1349 av Sofia Fölster (M) yrkande 2, 2015/16:1457 av Erik Bengtzboe (M) yrkande 2, 2015/16:1668 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M) och 2015/16:1762 av Johan Hultberg (M) samt avslår motionerna 2015/16:1349 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 3, 2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 5, 2015/16:2806 av Jabar Amin (MP), 2015/16:2968 av Roland Utbult (KD), 2015/16:2982 av Per Åsling (C) och 2015/16:3215 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

I flera avseenden fyller Arbetsförmedlingen en viktig funktion, men arbetet behöver effektiviseras. Jag anser att Arbetsförmedlingen bör konkurrensutsättas och kompletteras med andra leverantörer av tjänster i syfte att

snabbare matcha olika grupper av arbetslösa in på arbetsmarknaden. Renodlade myndighetsfrågor såsom godkännande av aktörer, uppföljning, insamling av statistik samt register och it-system skulle kunna kvarstå i en central serviceorganisation. Själva förmedlingsverksamheten, matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare, bör emellertid konkurransutsättas. Varje kompetens som efterfrågas i dag är i regel väldigt nischad och kräver en matchning från en jobbförmedling som specialiserat sig. Den jobbsökande bör ges inflytande genom en jobbpeng som används för att välja mellan arbetsförmedlare, drivna av privata företag eller idéburna organisationer. En jobbpeng måste bygga på en incitamentsstruktur där de mest utsatta längst bort från arbetsmarknaden också är mest lönsamma att satsa på så att de får ett fast arbete.

Vidare anser jag att Arbetsförmedlingen genom regeringens regleringsbrev bör få ett tydligt uppdrag att samverka med Kriminalvården kring utslussningen av personer som frigges från fängelser eller slutna ungdomsvård.

Därmed anser jag att regeringen dels bör utreda förutsättningarna för att reformera Arbetsförmedlingen till en central serviceorganisation med kompletterande aktörer som också utför förmedlingsverksamheten, dels bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att samverka med Kriminalvården kring utslussningen av personer som avtjänat sitt straff. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Det innebär att motionerna 2015/16:1991 (KD) yrkande 5 och 2015/16:2680 (KD) yrkande 11 tillstyrks.

7. Insatser mot ungdomsarbetslösheten, punkt 4 – motiveringen (M, C, L, KD)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Qarlsson (C), Christian Holm Barenfeld (M), Fredrik Malm (L) och Désirée Pethrus (KD).

Ställningstagande

Allianspartierna anser att regeringens politik för att motverka ungdomsarbetslösheten inte leder till önskat resultat utan snarast får motsatt verkan. Regeringens satsningar på området innebär bl.a. höjda socialavgifter för unga och att stora resurser avsätts för traineejobb och andra åtgärder inom den s.k. 90-dagarsgarantin. En inriktning på politiken som innebär att kostnaden för att anställa eller behålla en ung medarbetare ökar kraftigt anser vi inte vara rätt väg att gå för att få in fler unga på arbetsmarknaden.

Allianspartierna vill för sin del hålla kvar Sverige på arbetslinjen. Det första jobbet är det viktigaste jobbet. Under alliansregeringens tid lyckades vi dämpa ungdomsarbetslösheten medan den i övriga EU har ökat med mer än dubbelt så mycket. Detta är effekten av en offensiv politik för att skapa jobb till unga. Lägre socialavgifter för unga leder till en ökad efterfrågan av att anställa ungdomar och därmed till lägre ungdomsarbetslöshet. Det beror framför allt

på att de sänkta socialavgifterna för unga bedöms minska skillnaden mellan ungdomars förväntade produktivitet och den arbetskostnad som arbetsgivarna betalar.

Regeringens främsta förslag för att få unga i jobb är 90-dagarsgarantin, där bl.a. traineejobb ingår. Traineejobben kan inte uppfattas som något annat än en åtgärd som inte skapar några nya varaktiga jobb utan endast består av temporära platser som i stället riskerar att låsa in ungdomar i insatser. Av de rapporter om antalet traineejobb som hittills inkommit till Arbetsförmedlingen går det också att dra slutsatsen att regeringen verkar ha grovt överskattat potentialen hos traineejobben. Allianspartierna kan följaktligen inte ställa sig bakom vare sig själva 90-dagarsgarantin eller traineejobb. I sammanhanget bör framhållas att liknande system har provats under tidigare socialdemokratiska regeringar, med oönskade resultat. Förutom de undanträngningseffekter som riskerar att uppstå genom traineejobben noterar vi även att bl.a. arbetstagarorganisationer har uttryckt kritik mot att använda välfärden som en arbetsmarknadsåtgärd. Allianspartierna ställer sig heller inte bakom regeringens satsning på utbildningskontrakt, som är en ytterligare beståndsdel av 90-dagarsgarantin.

Allianspartierna anser att regeringens politik överlag inte är väl avvägd för att möta utmaningarna med ungdomsarbetslösheten. Det finns dock inte skäl för utskottet att med anledning av något av de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt rikta ett tillkännagivande till regeringen, varför motionsyrkandena avstyrks.

8. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (M)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1 och avslår motionerna 2015/16:378 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkandena 11–14, 2015/16:875 av Teresa Carvalho (S), 2015/16:970 av Finn Bengtsson och Amir Adan (båda M), 2015/16:998 av Åsa Lindestam (S), 2015/16:1428 av Jennie Nilsson m.fl. (S), 2015/16:1711 av Margareta B Kjellin (M) yrkande 2 och 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Moderaternas och Alliansens reformer i regeringsställning möjliggjorde över 300 000 fler i arbete och att det breda utanförskapet som tidigare präglade den svenska arbetsmarknaden bröts. Utmaningarna har dock förändrats över tid och kräver därför nya svar.

I dag ser vi hur utanförskapet förändras och fördjupas. Vi ser framför allt hur många människor aldrig ens får sitt första jobb. Det beror dels på höga skatter och risk för bidragsberoende, dels på att många saknar de kunskaper som krävs på den svenska arbetsmarknaden. Av dem som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen tillhör närmare sju av tio grupper som står längre bort från arbetsmarknaden, där utomeuropeiskt födda och personer som saknar gymnasieutbildning utgör den största delen. Detta är en utmaning för arbetsmarknaden i en tid då det råder brist på enklare jobb och efterfrågan på arbetskraft med förgymnasial utbildning kommer att fortsätta sjunka. När kunskapskraven på arbetsmarknaden ökar, och jobb med lägre utbildningskrav blir färre, drabbas också utrikes födda som ofta har begränsad utbildning och liten erfarenhet av den svenska arbetsmarknaden.

För att bryta det nya utanförskapet har Moderaterna presenterat ett reformpaket. Det handlar om att rusta människor med kunskap och kompetens för att ta det första jobbet, att ställa krav på att anstränga sig för det första jobbet samt att skapa fler vägar till och göra det mer lönsamt att ta det första jobbet.

Genom att ställa sig bakom regeringens politik har utskottsmajoriteten också ställt sig bakom en inriktning på arbetsmarknadspolitiken som varken vidtar rätt åtgärder eller gör tillräckligt för att bryta utanförskapet för personer som står långt från arbetsmarknaden. Det krävs ytterligare reformer för att det nya utanförskapet på arbetsmarknaden ska kunna brytas.

Vi anser, med bifall till motion 2015/16:2277 (M) yrkande 1, att regeringen bör vidta åtgärder för att motverka det nya utanförskapet i enlighet med vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:378 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkandena 11–14 och

avslår motionerna

2015/16:875 av Teresa Carvalho (S),
2015/16:970 av Finn Bengtsson och Amir Adan (båda M),
2015/16:998 av Åsa Lindestam (S),
2015/16:1428 av Jennie Nilsson m.fl. (S),
2015/16:1711 av Margareta B Kjellin (M) yrkande 2,
2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 6 och
2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Subventionerade anställningar är en bra och nödvändig åtgärd för att hjälpa nyanlända, långtidsarbetslösa eller personer med funktionsnedsättning att få en fastare anknytning till arbetsmarknaden. Det nuvarande systemet med subventionerade anställningar är dessvärre även behäftat med risker och problem. Vid sidan av risken för undanträngningseffekter finns problem med oegentligheter, överutnyttjande och andra felaktigheter, vilket bekräftats av ett flertal granskningar. Det finns åtskilliga exempel på hur oseriösa arbetsgivare inom vissa branscher sätter i system att ta in arbetslösa från olika arbetsmarknadspolitiska program i stället för att anställa ordinarie arbetskraft.

Det är hög tid att ta tag i de missförhållanden som råder kring subventionerade anställningar och skapa ett regelverk som motverkar oegentligheter, överutnyttjande och andra felaktigheter och i stället befrämjar seriös handledning och fungerande arbetsgemenskap. Jag välkomnar att regeringen tillsammans med Vänsterpartiet inom ramen för budgetsamarbetet har tagit viktiga steg för att komma till rätta med de missförhållanden som präglar de subventionerade anställningarna. Det krävs dock ytterligare åtgärder. Regeringen borde därför ta initiativ till följande åtgärder:

- Införandet av en maxgräns för hur många anställda med subventionerad lön som en och samma arbetsgivare får ta emot.
- Förtydligande för Arbetsförmedlingen att myndigheten ska genomföra samråd med facklig organisation inför varje arbetsplatsförlagd anvisning, även när det gäller nystartsjobb.
- Förtydligande för Arbetsförmedlingen att den fackliga organisationens yttrande alltid noga bör övervägas i myndighetens beslut om anvisning.
- Uppdrag till Arbetsförmedlingen att tydliggöra sina rutiner när det gäller för- och efterhandskontroll av arbetsgivare som tar emot subventioner.

Jag anser, med bifall till motion 2015/16:378 (V) yrkandena 11–14, att regeringen bör vidta åtgärder för att komma till rätta med de missförhållanden som präglar de subventionerade anställningarna i enlighet med vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

10. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (KD)

av Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 6 och avslår motionerna

2015/16:378 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkandena 11–14,

2015/16:875 av Teresa Carvalho (S),

2015/16:970 av Finn Bengtsson och Amir Adan (båda M),

2015/16:998 av Åsa Lindestam (S),

2015/16:1428 av Jennie Nilsson m.fl. (S),

2015/16:1711 av Margareta B Kjellin (M) yrkande 2 och

2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

För att ytterligare förbättra möjligheten för långtidsarbetslösa att hitta en väg tillbaka till arbete bör matchningsanställningar införas enligt den modell som presenterades i utredningen Matchningsanställningen – nya vägar till jobb (A 2014:D). En matchningsanställning innebär att den arbetssökande får en anställning hos ett rekryteringsföretag som staten har upphandlat och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Det är rekryteringsföretaget som har arbetsgivaransvaret men ska också arbeta aktivt för att den arbetssökande ska få en anställning hos en annan arbetsgivare. Matchningsanställningar kan fungera som ett komplement till andra insatser i jobb- och utvecklingsgarantin. Jag är övertygad om att detta är en bättre och mer ändamålsenlig modell än de extratjänster som regeringen har valt att satsa på.

Att skapa nya vägar till jobb för arbetslösa och att ta till vara de långtidsarbetslösas arbetskraft på bästa sätt är ett långsiktigt arbete som kräver genomtänkta åtgärder. Det finns redan i dag flera olika former av lönesubventionerade anställningar för personer som varit utan arbete under lång tid. Trots möjlighet till höga lönesubventioner är det många arbetsgivare som inte anställer med dessa stöd på grund av en osäkerhet om hur väl personen kommer att fungera i verksamheten. Matchningsanställningar är ett sätt att minska denna osäkerhet och målsättningen är att risken för att människor permanent stängs ute från arbetsmarknaden kraftigt ska minska.

Därmed anser jag att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder så att matchningsanställningar kan finnas på plats 2017. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Det innebär att motion 2015/16:1991 (KD) yrkande 6 tillstyrks.

11. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 6 (M, C, L, KD)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Qarlsson (C), Christian Holm Barenfeld (M), Fredrik Malm (L) och Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 8, 2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 2 och 2015/16:2508 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 och avslår motionerna 2015/16:502 av Edward Riedl (M), 2015/16:648 av Lars Eriksson (S), 2015/16:1087 av Helena Bouveng (M), 2015/16:1354 av Maria Stockhaus (M), 2015/16:1964 av Per Lodenius och Helena Lindahl (båda C) yrkandena 1–3, 2015/16:2069 av Carina Herrstedt (SD) och 2015/16:3033 av Staffan Danielsson (C).

Ställningstagande

Samhall AB har en viktig uppgift genom att erbjuda sysselsättning åt de personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som har allra svårast att få arbete. Flera granskningar av Samhall har påtalat att många anställda har potential att övergå till arbete på den reguljära arbetsmarknaden och också vill det. Eftersom en anställning hos Samhall är trygg och ibland även ger högre lön än genomsnittligt för liknande arbeten på den ordinarie arbetsmarknaden blir många kvar även när arbetsförmågan har utvecklats och arbete på den reguljära arbetsmarknaden är möjligt.

För att öka utflödet och ge fler möjlighet att få ta del av Samhalls unika kompetens bör det utredas om Samhall ska ges möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget. Det skulle ge möjlighet att pröva individen i arbete och bedöma vilken långsiktig insats som är lämpligast,

t.ex. en fortsatt fast anställning i bolaget eller annan insats på Arbetsförmedlingen. På så sätt skulle framför allt fler unga kunna ges stöd för att bli anställda hos en annan arbetsgivare, utan att anställningstryggheten för dem som nu är anställda i Samhall försämras.

Vi anser, med bifall till motionerna 2015/16:1991 (KD) yrkande 8, 2015/16:2276 (M) yrkande 2 och 2015/16:2508 (M, C, FP, KD) yrkande 1, att regeringen bör utreda om Samhall ska ges möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 6 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2069 av Carina Herrstedt (SD) och avslår motionerna 2015/16:502 av Edward Riedl (M), 2015/16:648 av Lars Eriksson (S), 2015/16:1087 av Helena Bouveng (M), 2015/16:1354 av Maria Stockhaus (M), 2015/16:1964 av Per Lodenius och Helena Lindahl (båda C) yrkandena 1–3, 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 8, 2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 2, 2015/16:2508 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 och 2015/16:3033 av Staffan Danielsson (C).

Ställningstagande

Antalet arbetslösa som har en nedsatt arbetsförmåga är många. Ett vanligt reguljärt jobb är inte alltid ett alternativ för denna grupp som inte kan arbeta fullt ut. Flexjobb enligt den danska modellen är en anställningsform för den som har väsentligt och permanent nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom. Den som har nedsatt arbetsförmåga kan med ett flexjobb arbeta 100 procent av sin individuella förmåga och få 100 procent av lönen. Personen som söker ett flexjobb ska riskera att trängas ut från den ordinarie arbetsmarknaden. På så vis skiljer sig flexjobb från exempelvis lönebidraget i Sverige, som främst ska hjälpa till med återinträdet på arbetsmarknaden. Arbetsgivaren betalar endast för den tid som flexjobbaren

kan arbeta och staten skjuter till pengar för den resterande delen av lönen så att arbetsgivaren inte ska behöva betala för mer tid än vad flexjobbaren kan bidra med. Det innebär att flexjobbaren kan ha ett jobb att gå till med allt vad det innebär av socialt nätverk och samvaro, och en inkomst samt försörja sig själv utifrån sina egna förutsättningar. Flexjobb har funnits i Danmark sedan 1998 och har där fungerat mycket väl.

Det är positivt att regeringsförklaringen i höstas innehöll ett löfte om att införa flexjobb för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Nu är det dags att regeringen börjar ta steg för ett förverkligande.

Vi anser, med bifall till motion 2015/16:2069 (SD), att regeringen bör se över möjligheterna för personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom att fortsätta arbeta enligt den danska modellen för flexjobb. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Äldre på arbetsmarknaden, punkt 7 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:1480 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

I en del yrken orkar man arbeta högt upp i åldrarna medan det i andra är svårt att orka till 61-årsdagen, den undre gräns från vilken man har rätt att gå i pension. Eftersom pensionens storlek bygger på hur många år man arbetat är det väsentligt att arbetslivet utformas så att man av hälsoskäl inte tvingas gå i pension tidigare än man önskat. Därför bör en forskningssatsning göras på interventionsstudier för att ge kunskap om vilka åtgärder som fungerar för att minska tidiga utträden från arbetslivet och på forskning om hur äldre personer kan fortsätta vara en resurs i arbetslivet.

Inom många professioner har den som går i pension värdefull kunskap och erfarenhet som samhället skulle kunna ha nytta av även efter pensioneringen. Det gäller inte minst inom många yrken som rör välfärdens kärna. I verksamheter som kommunerna ansvarar för, såsom förskola, skola och socialtjänst, finns äldre medarbetare med stor kunskap och lång erfarenhet av att möta människor som ibland har stora behov, likaså inom hälso- och sjukvården. Därför anser jag att i första hand offentliga arbetsgivare i staten,

kommunerna och landstingen systematiskt bör undersöka intresset hos den som, efter många års erfarenhet, går i pension skulle kunna tänka sig att göra någon form av mer begränsad insats efter pensioneringen.

Jag anser, med bifall till motion 2015/16:1480 (FP) yrkandena 4–5, att regeringen bör ta initiativ till en forskningssatsning om äldre på arbetsmarknaden och vidta åtgärder för att få offentliga arbetsgivare att systematiskt undersöka intresset hos årsrika personer att göra en insats efter pensioneringen i enlighet med det som anförts ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

14. Sociala företag som en del av arbetsmarknadspolitiken, punkt 8 (M)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna 2015/16:882 av Penilla Gunther (KD), 2015/16:1019 av Annelie Karlsson och Thomas Strand (båda S) yrkandena 1 och 6 samt 2015/16:1896 av Saila Quicklund (M).

Ställningstagande

Sociala företag är företag som inte bara drivs på marknadsmässiga villkor utan också har en social dimension i sin verksamhet. Ambitionen är att skapa arbete för personer som står långt från arbetsmarknaden, men också att skapa vägar till rehabilitering till arbete på den övriga arbetsmarknaden. Sociala företag finansierar sin verksamhet genom olika typer av projektmedel, men också genom olika stöd från Arbetsförmedlingen eller genom överenskommelser med kommun och arbetsförmedling när det gäller individer som t.ex. får rehabilitering, sysselsättning eller arbetsträning. De många olika programmen, uppdragen och ersättningsformerna innebär svårigheter att planera ekonomin eftersom avtalen ofta omfattar korta tidsintervall. En förändring i en enskild individs situation kan också innebära att förutsättningarna ändras snabbt.

En väg framåt för att underlätta för sociala företag att växa fram skulle kunna vara att inrätta ett särskilt program vid Arbetsförmedlingen. Ett särskilt program skulle kunna göra det lättare för både handläggare och de sociala

företagen att överblicka vilka förutsättningar som finns att bedriva socialt företag genom att samla kompetens, regelverk, information och service.

Vi anser, med bifall till motion 2015/16:2276 (M) yrkande 3, att regeringen bör vidta åtgärder för att inrätta ett särskilt program på Arbetsförmedlingen för sociala företag i enlighet med vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

15. Egenanställning som en del av arbetsmarknadspolitiken, punkt 9 (M)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 15 och avslår motionerna 2015/16:263 av Rickard Persson (MP) yrkande 2, 2015/16:1373 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C) och 2015/16:1502 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Egenanställning kan beskrivas som en variant av egenföretagande. Den egenanställda anställs i ett paraplyföretag, ett egenanställningsföretag, som fungerar som arbetsgivare och sköter administrativa funktioner som fakturering, lön, skatter osv. Den egenanställda ansvarar för att söka kunder och uppdrag, utan att behöva sköta all administration som för många upplevs som betungande och svårt – och det gäller i hög grad den som är utrikes född på grund av skillnader i språkliga kunskaper, förkunskaper om regelverk samt nätverk. Här kan egenanställning vara ett bra alternativ som dessutom kan fungera som en bro in i företagande.

Bristen på information pekas vanligen ut som en anledning till att fler inte utnyttjar möjligheten att bli egenanställda. Ett särskilt uppdrag bör därför ges till Arbetsförmedlingen att informera om egenanställning som ett alternativ till möjligheten att starta eget. Det finns särskilt behov av att informera om vad det innebär att kombinera egenanställning med ersättning från arbetslöshetsförsäkringen så att osäkerhet om vad som gäller inte gör att arbetssökande avstår från denna möjlighet.

Vi anser, med bifall till motion 2015/16:2277 (M) yrkande 15, att regeringen bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att informera om egenanställning i enlighet med vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

16. En allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, punkt 10 (KD)

av Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13 i denna del och avslår motion 2015/16:2514 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

Det finns stora nackdelar med att arbetslöshetsförsäkringen, till skillnad från andra trygghetsförsäkringar, inte är tillgänglig för alla. Eftersom alla arbetstagare är med och finansierar den största delen av försäkringen genom arbetsmarknadsavgiften bör alla också omfattas av ett standardskydd vid arbetslöshet. På samma premiss som vi har en allmän och obligatorisk sjukförsäkring bör vi ha en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Jag anser att regeringen bör återkomma med förslag om att införa en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Motion 2015/16:1991 (KD) yrkande 13 i denna del tillstyrks.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (M)

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M) och Christian Holm Barenfeld (M) anför:

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Sverige står dock inför flera stora utmaningar framöver. Trots att fler vill arbeta är trösklarna in i arbete fortfarande höga för dem med låga inkomster. Vi ser ett nytt utanförskap växa fram som genom långvarig, strukturell arbetslöshet drabbar unga människor och utrikes födda särskilt hårt. Dessutom ställer en allt tuffare internationell konkurrens höga krav på våra företag och deras jobbskapande. Detta är avgörande framtidsfrågor för Sverige.

Budgetpropositionen visar på en regering som står handfallen inför de viktiga utmaningar Sverige har att hantera och som inte förmår att ta till vara på de goda förutsättningar vi har. Regeringens politik med stora skattehöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas upp samtidigt som möjligheterna till en god integration försämras genom att regeringen höjer trösklarna in till arbetsmarknaden. Det här är fel väg för Sverige. Vi Moderater står för en annan väg.

Vårt mål är att öka välbefindandet och tryggheten för alla medborgare i Sverige. De reformförslag vi presenterar är därför fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten för att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, stärka investeringar i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 25 november 2015 i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi hade önskat avstår vi från ställningstagande under beslutet om anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14. Moderaternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Vi anser att ramen för utgiftsområde 14 borde vara 3 945 miljoner kronor lägre än den som beslutats, se Moderaternas motion 2015/16:3215 och bilaga 2.

För att möta det nya utanförskapet behövs reformer för att rusta människor med kunskap, bättre drivkrafter till jobb och nya vägar till jobb. Att höja skatterna på jobb och företagande och försämra drivkrafterna för att arbeta riskerar i stället att fördjupa det nya utanförskapet. En politik som leder till att jobben blir färre kan aldrig kompenseras med ökade utgifter på arbetsmarknadspolitiska insatser.

En av de största utmaningarna inom arbetsmarknadspolitiken är att få en väl fungerande Arbetsförmedling. I dag finns det brister i effektivitet, kontroll och måluppfyllelse. Fortfarande förmedlas det för få jobb i förhållande till alla

de miljarder som myndigheten förfogar över. Förtroendet för Arbetsförmedlingen är lågt såväl bland arbetssökande som arbetsgivare. Under kommande år sjunker arbetslösheten, men en större andel av de sökande tillhör grupper som står längre från arbetsmarknaden, inte minst många nyanlända. För att Arbetsförmedlingen ska klara av sitt matchningsuppdrag behöver verksamheten både effektiviseras och moderniseras.

I detta ligger bl.a. att arbetsgivarkontakterna måste förbättras och en digitalisering av myndighetens verksamhet måste genomföras.

En annan utmaning är att rusta arbetslösa med bristande utbildning så att de blir mer anställningsbara. De arbetsmarknadsutbildningar som är tänkta att tjäna detta syfte har enligt uppgifter från Arbetsförmedlingen haft ett kraftigt försämrat utfall under senare år, och för deltagarna har möjligheterna till reguljärt arbete försämrats jämfört med andra arbetsmarknadspolitiska insatser. Moderaterna vill därför minska medlen till arbetsmarknadsutbildningar i förhållande till regeringens förslag och i stället rikta om resurserna till yrkesvux. Vi vill också ge fler möjligheten att komplettera sin utbildning genom att införa en rättighet att läsa på komvux för den som är behörig.

För att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden föreslår Moderaterna i sin budget att yrkesintroduktionsanställningarna utvidgas till att omfatta även nyanlända och långtidsarbetslösa. Eftersom en kvalificerad handledning är en nyckel till en lyckad yrkesintroduktion vill vi samtidigt utöka stödet till handledning från dagens 2 500 kronor till 3 500 kronor per månad. I sammanhanget vill vi framhålla att överenskommelsen från den 23 oktober 2015 om insatser med anledning av flyktingkrisen som regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har enats om bl.a. innehåller förslag om att yrkesintroduktionsanställningarna bör utvidgas till att också kunna omfatta nyanlända.

För långtidsarbetslösa vill vi också införa s.k. matchningsanställningar. Matchningsanställningar skulle leda till en ny väg in på arbetsmarknaden och innebär i korthet att den arbetssökande får en trygg anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag, samtidigt som arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen reformerades den under alliansregeringen i syfte att uppmuntra till arbete, öka sysselsättningen och stärka dess roll som omställningsförsäkring. Den ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen beslutat om riskerar att förlänga arbetslöshetsperioderna och är inte förenlig med en ansvarsfull politik som värnar arbetslinjen. Finanspolitiska rådet bedömer exempelvis att dessa förslag leder till 27 000 färre jobb. Moderaterna vill ha en trygg arbetslöshetsförsäkring med en tydlig arbetslinje och föreslår därför att taket ska sänkas till 760 kronor per dag de 300 första dagarna av arbetslösheten för att därefter trappas av till 680 kronor per dag. På detta sätt vill vi åstadkomma starkare drivkrafter till arbete än vad regeringens nivå gör och tydligt uppmuntra till återgång till jobb.

När det gäller arbetsmiljöfrågor vill Moderaterna uppmärksamma bl.a. kvinnors arbetsrelaterade ohälsa. Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män, och skillnaderna fortsätter att öka. Alliansregeringen gav Arbetsmiljöverket i uppdrag att ta fram kunskap samt att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. Moderaterna vill nu genom satsningar inom utgiftsområde 13 ge Arbetsmiljöverket ytterligare resurser för att vidareutveckla det arbete som påbörjats och tillvarata de erfarenheter som projektet gett.

2. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (C)

Annika Qarllsson (C) anför:

Sverige behöver förnya den ekonomiska politiken. Sverige ska vara ett av världens mest framgångsrika länder ekonomiskt, med möjlighet för alla att arbeta och utvecklas. Alliansregeringen lade grunden till stabila statsfinanser genom att viktiga steg togs för att lätta skattebördan och minska regleringarna. Vi måste nu ta nästa steg så att vi skapar maximalt med jobb under den globala återhämtningen från finanskrisen. Tyvärr är den svenska regeringen på väg i motsatt riktning. Stora skattehöjningar på jobb och regleringar av växande företag riskerar att bryta återhämtningen och kommer att drabba tiotusentals arbetstillfällen. De mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden är de som drabbas hårdast.

Även om utanförskapet sjönk under alliansregeringen till den lägsta nivån sedan början av 1990-talet är det fortfarande högt. Det riskerar nu att fördjupas, eftersom allt fler hamnar i långvarigt utanförskap utan möjlighet att få jobb. Flyktingar som kommer till Sverige riskerar att fastna i byråkrati och arbetslöshet i stället för att snabbt komma i jobb och få en bostad. Vi riskerar ett monumentalt slöseri med människors livsmöjligheter och initiativkraft.

Utvecklingen går att vända, men då måste vi också vända på perspektiven. Vi måste exempelvis se att jobben och växkraften i svensk ekonomi skapas underifrån, av små och växande företag, inte ovanifrån av staten, och att välfärden måste anpassas efter människan och inte systemet. Vidare behöver vi se att tillväxt och jobb skapas av en närodlad politik och inte av åtgärder finansierade med högre skatter samt att civilsamhället ibland med små medel kan skapa större trygghet och sammanhang än stora byråkratier.

Centerpartiet föreslår därför stora och viktiga strukturreformer på bl.a. arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Målet är att frigöra alla de krafter som finns runt omkring i vårt land, så att nya initiativ och idéer belönas i stället för att bestraffas.

Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 25 november 2015 i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag hade önskat avstår jag från att delta i beslutet om anslagen för utgiftsområde 14. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag anser att ramen för utgiftsområde 14 borde vara 6 341 miljoner

kronor lägre än den som beslutats, se Centerpartiets motion 2015/16:3176 och bilaga 2.

Centerpartiet anser att det behövs en ny giv på arbetsmarknaden, och det är inte minst matchningen som måste förbättras. För att finansiera alternativa förmedlingsaktörer föreslår vi att en jobbfixarpeng införs. Tanken är att jobbfixarpengen följer med den arbetssökande så att denne kan välja önskad förmedlare. Arbetsförmedlingens myndighetsutövning kan på detta sätt förtydligas och inriktas mot certifiering, kontroll och resultatorienterad styrning av fristående arbetsförmedlare. Ett första steg tas genom ett regionalt pilotprojekt.

Vi förbättrar också matchningen genom att banta ineffektiva arbetsmarknadspolitiska program till förmån för jobbskapande reformer. Arbetspraktik och arbetsmarknadsutbildningar bör i högre grad ersättas av introduktionsjobb och lärlingsanställningar samt reguljära utbildningsplatser.

Det måste bli enklare för arbetssökande att lära sig på jobbet och att öka sin kompetens och sin anställningsbarhet. För detta ändamål föreslår Centerpartiet introduktionsjobb som genom att inte ställa krav på kollektivavtal också involverar småföretagare. Lägg därtill att även nyanlända ges möjlighet att delta, och vi undviker bristerna hos såväl yrkesintroduktionsanställningarna som regeringens traineejobb. I detta sammanhang vill jag uppmärksamma överenskommelsen om insatser med anledning av flyktingkrisen som regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har enats om. Jag vill särskilt framhålla att i överenskommelsen ingår att yrkesintroduktionsanställningarna bör utvidgas till att också kunna gälla arbetsgivare som inte omfattas av kollektivavtal.

För de långtidsarbetslösa vill Centerpartiet också pröva s.k. matchningsanställningar, vilka ska vara subventionerade tidsbegränsade anställningar hos en aktör, t.ex. ett rekryteringsföretag, inom ramen för vilka det erbjuds handledning, kompetensutveckling och intensifierade förmedlings- och matchningsinsatser.

Därtill bör lönesubventioner i högre grad riktas mot de som står längre från arbetsmarknaden. De resurser som sparas kan i stället användas för att stimulera framväxten av jobb, inte minst i små företag.

3. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (V)

Ali Esbati (V) anför:

Vänsterpartiet står bakom budgetpropositionens förslag till anslagsfördelning för 2016 inom utgiftsområde 14 och kommer att delta i beslutet om anslagsfördelning. Vänsterpartiet står dock inte bakom den blocköverskridande migrationsuppställningen från den 23 oktober 2015. Överenskommelsen mellan regeringspartierna och de borgerliga partierna Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna består av ett tjugotal olika punkter, varav införandet av tillfälliga uppehållstillstånd är en.

Regeringen valde därmed att stänga dörren för Vänsterpartiet och i stället gå i en restriktiv riktning.

För Vänsterpartiet handlade samtalen med regeringen om att bygga om samhället för att rymma flera, och förstärka stöd och hjälp till kommunerna för att snabbt få in människor i jobb och utbildning. Vi ville även se betydligt större satsningar på bostadssidan och kraftfullare tag mot överpriserna och resursslöseriet i asylboendebranschen.

I förhandlingarna fick Vänsterpartiet gehör för vissa frågor. Viktigast har varit att kommunerna ska få förstärkningar. Fler kommuner ska låta uppföra bostäder för uthyrning till Migrationsverket och flyktingar ska få fler möjligheter till praktik. Det har också handlat om ett ökat antal kvotflyktingar och en utredning om lagliga vägar att söka asyl.

4. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (L)

Fredrik Malm (L) anför:

Sverige står starkt efter åtta år med ett styre av Alliansen och Liberalerna. De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och vi står inför en stundande högkonjunktur. Samtidigt präglas omvärlden av stora nedåtrisker. Kriegen i Syrien och Ukraina och en osäker makroekonomisk miljö skapar otrygghet för både människor och den framtida ekonomiska utvecklingen. Vi ser ökade kostnader för sjukskrivningar och, i ännu högre grad nu än när budgetpropositionen presenterades, för migrationsströmmarna till Sverige. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna.

Liberalernas budgetmotion är därför stram. Vi föreslår ett lägre utgiftstak och har ett högre finansiellt sparande än regeringen. På flera utgiftsområden är kostnaderna lägre än de regeringen föreslår. Genom att vi särskilt avvisar stora utgiftsökningar inom arbetsmarknadspolitiken och bostadspolitiken, samtidigt som vi höjer miljöskatterna, skapar vi utrymme för en budget som prioriterar jobben, kunskapen i skolan och försvaret av Sverige.

Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 25 november 2015 i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag hade önskat avstår jag från att delta i beslutet om anslagen för utgiftsområde 14. Liberalerna budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag anser att ramen för utgiftsområde 14 borde ha varit 5 776 miljoner kronor lägre än den som beslutats, se Liberalernas motion 2015/16:3230 och bilaga 2.

I den budgetproposition som nu lagts på riksdagens bord upprepar regeringen den politik som riksdagen förra hösten avslog. Regeringens arbetslöshetsmål styr fel, är oklart formulerat och kommer av allt att döma inte att nås. Liberalerna vill införa ett nytt sysselsättningsmål för Sverige. I stället för ett relativt arbetslöshetsmål föreslår vi att det inrättas ett absolut sysselsättningsmål. Liberalerna föreslår att målet formuleras enligt följande:

- Sysselsättningen bland hela befolkningen (15–74 år) ska till 2025 öka till 70 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs till 68,5 procent.
- Sysselsättningen bland unga (15–24 år) ska till 2025 öka till 45 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs.
- Sysselsättningen bland utrikes födda ska till 2025 öka till 65 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs.
- Sysselsättningen för äldre (65–74 år) ska till 2025 öka till 25 procent. År 2020 ska vi ha nått halvvägs.

Genom att utforma politiken utifrån ett sysselsättningsmål och dela upp det i delmål för unga, utrikes födda och äldre kommer vi att leda politiken rätt. Det är unga och utrikes födda som har störst problem på den svenska arbetsmarknaden, och ska vi klara välfärden måste vi se till att fler människor arbetar längre upp i åldrarna. Men i stället för strukturreformer för fler jobb är det breda skatthöjningar och återställare som regeringen nu aviserar. Så borde det inte vara. Vi behöver reformer både för fler kunskapsintensiva jobb och för fler enklare jobb. Genom en breddning av arbetsmarknaden kan vi få en hög sysselsättning, lägre utanförskap och mer resurser till välfärden.

I sammanhanget vill jag framhålla att överenskommelsen från den 23 oktober 2015 med anledning av flyktingkrisen som regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har enats om bl.a. innehåller förslag till insatser för att underlätta etableringen av nyanlända invandrare på arbetsmarknaden.

Liberalernas inriktning är att den svenska arbetsmarknaden behöver mer av flexibilitet. Låg grad av löneflexibilitet riskerar att bidra till högre arbetslöshet än nödvändigt under perioder av låg efterfrågan, och relativt höga lögstälöner stänger dörren för breda grupper som under en kortare eller längre period av sitt arbetsliv har en lägre produktivitet.

Samtidigt vill Liberalerna öka tryggheten i omställning genom en starkare arbetslöshetsförsäkring. Som enskilda åtgärder innebär sannolikt en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och ett högre tak en något dämpad sysselsättning. Därför bör en reformering av arbetslöshetsförsäkringen kombineras med reformer som ökar sysselsättningen. I skarp kontrast till detta föreslår regeringen nu i stället reformer som trycker tillbaka sysselsättningen.

Vi avvisar den stora utbyggnad av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som regeringen nu genomför. I stället för åtgärder som varaktigt höjer sysselsättningen leder ett ökat programdeltagande främst till att den öppna arbetslösheten ersätts av en dold. Vi avvisar därför förslagen om traineetjänster och 90-dagarsgaranti, vilket beräknas minska utgifterna med 2 342 miljoner kronor 2016. Vi avvisar även den motsvarande utbyggnaden av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag, vilket stärker det finansiella sparandet med 260 miljoner kronor 2016. Som ett alternativ till regeringens ineffektiva arbetsmarknadspolitik föreslår Liberalerna på andra utgiftsområden bl.a. en ny yrkesskola och en gymnasial yrkesutbildning för vuxna inom det reguljära utbildningssystemet.

5. Anslag inom utgiftsområde 14, punkt 1 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

För ökad gemenskap och framtidstro vill Kristdemokraterna ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som underlättar för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill också skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmännsliga relationer. Genom en väl fungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på välfärd, vilket ökar tryggheten. Med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi vidare förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska lösningar ovanifrån, de skapas i växande och lönsamma företag. Regeringen tror att de kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta, vi vill sänka trösklarna in till arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 25 november 2015 i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag hade önskat avstår jag från att delta i beslutet om anslagen för utgiftsområde 14. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag anser att ramen för utgiftsområde 14 borde vara 5 776 miljoner kronor lägre än den som beslutats, se Kristdemokraternas motion 2015/16:1991 och bilaga 2.

Kristdemokraterna vill att arbetsmarknadspolitiken ska ha full sysselsättning som det övergripande målet. Alla kan inte arbeta 100 procent av heltid, men alla ska ha möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Allt annat är slöseri med mänskliga resurser. Följden av långvarigt utanförskap är ofta personliga och sociala problem. Arbete ger också den enskilde direkt möjlighet att få bättre ekonomi och påverka sin situation. Därför är det viktigt med en kraftfull politik för att bryta utanförskapet.

I sammanhanget vill jag framhålla att överenskommelsen från den 23 oktober 2015 med anledning av flyktingkrisen som regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har enats om bl.a. innehåller förslag till insatser för att underlätta etableringen av nyanlända invandrare på arbetsmarknaden.

Beträffande arbetslöshetsförsäkringen avvisar Kristdemokraterna regeringens höjda ersättningsnivåer som i kombination med skattehöjningar

på företagande riskerar att underminera försäkringens roll som omställningsförsäkring. Kristdemokraterna föreslår en justering av arbetslöshetsförsäkringen, bl.a. såttillvida att ersättningsnivån under de 300 första dagarna bestäms till 760 kronor per dag och därefter till 680 kronor per dag.

De öknings av lönestöden som regeringen har aviserat, vilka inkluderar såväl lönebidrag, trygghetsanställning och utvecklingsanställning som offentligt skyddat arbete, är enligt Kristdemokraterna inte tillräckliga. Vi vill i högre grad gå den s.k. Funkautredningen till mötes och föreslår därför en ökning av lönestöden utöver regeringens förslag.

När det gäller arbetsmiljöfrågor vill jag särskilt uppmärksamma att kvinnor är överrepresenterade bland sjukskrivna och förtidspensionerade och dessutom också lämnar arbetslivet tidigare än män. I ljuset av de nu ökande sjukskrivningarna är det angeläget att rikta särskilda insatser mot kvinnors hälsa i arbetslivet. För att minska skillnaderna i sjukskrivning och förtida utträde ur arbetslivet är det angeläget att Arbetsmiljöverket genom satsningar inom utgiftsområde 13 kan fortsätta sitt särskilda arbete med kvinnors arbetsmiljö.

Avslutningsvis vill jag påminna om Kristdemokraternas förslag om att under det kommande året ta fram matchningsanställningar för att finnas på plats 2017.

6. Insatser mot ungdomsarbetslösheten, punkt 4 (L)

Fredrik Malm (L) anför:

I motion 2015/16:2260 (FP) yrkande 5 föreslår Liberalerna att kravet på kollektivavtal i samband med yrkesintroduktionsanställningarna ska avskaffas. Det är viktigt att göra något åt den reglering som i dag gör att dörren är stängd för många företag som vill ge unga en chans till jobb. Det finns dock anledning att hänvisa till att en del av den s.k. migrationsöverenskommelsen som nåddes den 23 oktober 2015, och vilken Liberalerna står bakom, går ut på att yrkesintroduktionsanställningarna ska utvidgas till att gälla arbetsgivare som inte omfattas av kollektivavtal. Jag står naturligtvis fast vid den uppfattning som redovisas i Liberalernas motion men har valt att inte reservera mig till förmån för förslaget, eftersom jag förutsätter att regeringen kommer att agera i enlighet med vad en majoritet av riksdagens partier kommit överens om i denna fråga inom ramen för migrationsöverenskommelsen.

7. Kvalifikationsvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 11 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

I motion 2015/16:1991 yrkande 13 i denna del föreslår Kristdemokraterna att arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen ska ersättas med ett inkomstvillkor. Jag står naturligtvis fast vid denna uppfattning men har valt att inte reservera mig till förmån för förslaget eftersom regeringen i budgetpropositionen för

2016 anger att ett arbete ska inledas för att se över arbetslöshetsförsäkringen i syfte att underlätta för fler att kvalificera sig och ansluta sig till den. Jag vill avvakta det arbetet och kommer om så behövs att återkomma till frågan i ett senare sammanhang.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:1 Budgetproposition för 2016 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 010 000 000 kronor 2017 - 2026 (avsnitt 3.6.3).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 400 000 000 kronor 2017 - 2020 (avsnitt 3.6.4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014 - 2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 254 000 000 kronor 2017 - 2022 (avsnitt 3.6.6).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2017 och 2018 (avsnitt 3.6.7).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2017 (avsnitt 4.8.1).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 2:5 Arbetslivspolitik ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 38 000 000 kronor 2017 och 2018 (avsnitt 4.8.5).
7. Riksdagen anvisar för budgetåret 2016 ramanslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknads och arbetsliv enligt följande uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:80 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetstillfällen på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:263 av Rickard Persson (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om egenanställdas rätt till arbetslöshetsförsäkring vid arbetslöshet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka Arbetsförmedlingens informationsinsatser angående egenanställning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:378 av Ali Esbati m.fl. (V):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en maxgräns för hur många anställda med subventionerad lön som en och samma arbetsgivare får ta emot och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förtydliga för Arbetsförmedlingen att myndigheten ska genomföra samråd med facklig organisation inför varje arbetsplatsförlagd anvisning, även vad gäller nystartsjobb, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förtydliga för Arbetsförmedlingen att den fackliga organisationens yttrande alltid noga bör övervägas i myndighetens beslut om anvisning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att tydliggöra sina rutiner vad gäller för- och efterhandskontroll av arbetsgivare som tar emot subventioner, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:456 av Marianne Pettersson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finna en lösning på de problem som finns med nuvarande deltidsbegränsning i arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:502 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetsmarknaden för människor med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:632 av Anna Wallén m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att få bukt med ungdomsarbetslösheten och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:648 av Lars Eriksson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om trygghetsanställningar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:712 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera och konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:746 av Rasmus Ling (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvaret för arbetsmarknadspolitiken bör föras över från staten till regionerna och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:858 av Johanna Haraldsson och Teresa Carvalho (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade möjligheter till studier med bibehållen a-kassa och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:875 av Teresa Carvalho (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till gymnasial studiefinansiering för långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:882 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett särskilt handledarstöd för personer som arbetar på arbetsintegrerande sociala företag som uppfyller kriterierna, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:934 av Rickard Nordin (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över snedvridningarna i arbetslöshetsförsäkringarna för företagare och blivande företagare och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:970 av Finn Bengtsson och Amir Adan (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om folkbildning och folkhögskolornas roll för en bättre fungerande arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:995 av Linus Sköld m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av regelverket i arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:998 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över systemen för att använda alla möjligheter att få individer långt från arbetsmarknaden till utbildning så att de därigenom blir anställningsbara, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1019 av Annelie Karlsson och Thomas Strand (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det sociala företagandet har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheterna att verka för att öka legitimiteten hos arbetsintegrerande sociala företag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1085 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utanförskap bland unga människor och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1087 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1272 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en försöksverksamhet i form av alternativa skattefinansierade arbetsförmedlingar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1329 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utreda en förändrad arbetsförmedling samt en jobbpeng och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1349 av Sofia Fölster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomgående reformera Arbetsförmedlingen under mandatperioden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en behovsprövd jobbpeng som arbetssökande kan använda hos valfri fristående arbetsförmedling och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen bör övergå till att behovspröva jobbpeng för arbetssökande och lämna förmedlingen av jobb till fristående aktörer och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1354 av Maria Stockhaus (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av de delar av strategin för funktionshinderspolitiken som rör arbetsmarknad för att ge fler människor med funktionsnedsättningar fler och snabbare möjligheter att komma in på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1373 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla formen egenanställning som ett av många verktyg mot arbetslöshet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1405 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om se över a-kassan så att den blir en bra arbetslöshetsförsäkring för både kvinnor och män utifrån kvinnors och mäns olika arbetsvillkor och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1428 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om se över möjligheterna att Arbetsförmedlingen och fackliga organisationer har rätt att begränsa lönestöd och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1457 av Erik Bengtzboe (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera Arbetsförmedlingen och införa en jobbpeng och en avreglering på området som möjliggör för fler aktörer att förmedla jobb och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1480 av Jan Björklund m.fl. (FP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att öka möjligheterna för människor att orka arbeta längre och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta vara på årsrika människor efter pensioneringen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1502 av Désirée Pethrus (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sprida kännedom och kunskap om egenanställningsformen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en bättre förutsägbarhet för egenanställdas status gentemot arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1610 av Sten Bergheden (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åldersgränsen för starta-eget-bidrag bör sänkas till 18 år och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1668 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se möjligheterna med att öppna upp för privata arbetsförmedlingar i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1711 av Margareta B Kjellin (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att genomföra ett arbetsmarknadsprojekt som säkerställer att de statliga vandringslederna rustas upp och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1762 av Johan Hultberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att se över förutsättningarna för att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingens verksamhet genom ett system med en mångfald aktörer som ersätts genom ett prestationsbaserat system, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1896 av Saira Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att se över hur förutsättningarna för sociala företag kan förenklas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1964 av Per Lodenius och Helena Lindahl (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett högre tak för och indexering av lönestöden för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att en enda myndighet ska ansvara för att allt arbetsmarknadspolitiskt stöd för personer med funktionsnedsättning genomförs, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett särskilt anställningsstöd för personer med funktionsnedsättning i den ideella sektorn och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1991 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finna en utformning för matchningsanställningar till 2017 och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja taket för lönestöden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler ska få jobb inom Samhall och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att justera arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2069 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheterna för personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom att fortsätta arbeta enligt den danska modellen för flexjobb och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2154 av Lars Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2239 av Magnus Persson m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:2260 av Said Abdu m.fl. (FP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kravet på kollektivavtal för yrkesintroduktionsanställningar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2275 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre möjligheter till omställning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en moderniserad och effektiv arbetsförmedling och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen som en omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2276 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten för Samhall att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt program på Arbetsförmedlingen för sociala företag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matchningsanställningar för långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2277 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det nya utanförskapet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om yrkesintroduktionsanställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka stödet för handledning i yrkesintroduktionsanställningarna och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matchningsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om egenanställningar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2309 av Jan-Olof Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverket för icke avlönade/arvoderade bolagsstyrelseuppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2368 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en jobbpakt för småföretagen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2374 av Solveig Zander (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga regelverket så att egenanställda har rätt till a-kassa vid deltidsarbetslöshet på samma sätt som andra anställda, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2508 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten för Samhall att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2509 av Roland Utbult m.fl. (KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2514 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2630 av Maria Malmer Stenergard och Sofia Fölster (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler enkla jobb och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2680 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny chans till arbete efter avslutat fängelsestraff och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra nödvändiga reformer för att öppna upp svensk arbetsmarknad för alla och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2804 av Valter Mutt m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa friår och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2806 av Jabar Amin (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn så att de orimligt hårda sanktionerna mot arbetssökande med aktivitetsstöd undanröjs och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2968 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återuppta Utredningen om översyn av Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2982 av Per Åsling (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av fysisk närvaro av arbetsmarknadskompetens i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3033 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lönebidragen för funktionshindrade och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3176 av Annika Qarlsson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:3215 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen behöver effektiviseras och moderniseras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en trygg arbetslöshetsförsäkring med en tydlig arbetslinje och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om yrkesintroduktionsanställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matchningsanställningar för långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3230 av Fredrik Malm m.fl. (FP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 673 000 000 kronor 2017–2026 (avsnitt 3.6.3 i budgetpropositionen).

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om yrkesintroduktionsanställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka stödet för handledning i yrkesintroduktionsanställningarna och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matchningsanställningar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	L	KD
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 815 571	-21 000	+72 000	-681 000	-212 000	-188 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	30 442 994	+175 000	+336 000	-1 125 000	-2 218 000	+333 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	12 218 540	-3 314 000	-2 323 100	-2 727 000	-2 337 000	-2 504 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	18 320 006	-700 000	-49 900	-700 000	-700 000	+200 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	116 701					
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	997 600			-222 000	-222 000	-220 000
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	39 360					
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	64 348					
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	54 989					

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen					
		M	SD	C	L	KD	
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303					
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 800 000		-2 500			
1:12	Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 962 142			-1 101 000		
2:1	Arbetsmiljöverket	698 411	-65 000	+50 000	-65 000	-67 000	
2:2	Arbetsdomstolen	32 166					
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222					
2:4	Medlingsinstitutet	58 122					
2:5	Arbetslivspolitik	20 000	-20 000		-20 000	-20 000	-20 000
	Nya anslag						
99:1	Nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö			+75 000			
99:2	Utvidgat starta eget bidrag			+272 000			
99:3	Friskvård och företagshälsovård			+100 000			
99:4	Fortbildning av skyddsombud utbildningsinsatser mot mobbing			+75 000			
99:4	Centrum för äldrepolitik			+25 000			
99:5	Pilotprojekt för jobbfixarpeng				+300 000		
	Summa för utgiftsområdet	79 681 475	-3 945 000	-1 370 500	-6 341 000	-5 776 000	-2 399 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2016 inom
utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från Utskottets förslag regeringen	
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	±0	7 815 571
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	±0	30 442 994
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	±0	12 218 540
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	±0	18 320 006
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	±0	116 701
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	±0	997 600
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	±0	39 360
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	±0	64 348
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	±0	54 989
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	±0	8 303
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	±0	1 800 000
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	±0	6 962 142
2:1 Arbetsmiljöverket	±0	698 411
2:2 Arbetsdomstolen	±0	32 166
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	±0	32 222
2:4 Medlingsinstitutet	±0	58 122
2:5 Arbetslivspolitik	±0	20 000
Summa för utgiftsområdet	±0	79 681 475

BILAGA 4

Reservanternas anslagsförslag

Reservation (SD)

Förslag till beslut om anslag för 2016 inom
utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	+72 000	7 887 571
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	+336 000	30 778 994
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-2 323 100	9 895 440
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	-49 900	18 270 106
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	±0	116 701
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	±0	997 600
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	±0	39 360
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	±0	64 348
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	±0	54 989
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	±0	8 303
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	-2 500	1 797 500
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	±0	6 962 142
2:1 Arbetsmiljöverket	+50 000	748 411
2:2 Arbetsdomstolen	±0	32 166
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	±0	32 222
2:4 Medlingsinstitutet	±0	58 122
2:5 Arbetslivspolitik	±0	20 000
<i>Nya anslag</i>	±0	000
99:1 Nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö	+75 000	75 000
99:2 Utvidgat starta-eget-bidrag	+272 000	272 000
99:3 Friskvård och företagshälsovård	+100 000	100 000
99:4 Fortbildning av skyddsombud utbildningsinsatser mot mobbning	+75 000	75 000
99:4 Centrum för äldrepolitik	+25 000	25 000
99:5 Pilotprojekt för jobbfixarpeng	±0	
Summa för utgiftsområdet	-1 370 500	78 310 975